

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
17:44	17:52	18:04	17:52	17:43	17:51	17:53	17:59	17:44	כניסת שבת
18:55	18:53	18:56	18:55	18:55	18:55	18:55	18:56	18:54	יציאת שבת
19:35	19:28	19:35	19:32	19:34	19:32	19:33	19:31	19:35	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת נח כ"ח תשרי - ד' חשוון | דף היומי - מנחות נח - סד | משנה ברוחה - סימן שכיח טעף ג' עד טעף י"ט | מסור - זכור למרס פרק כ' ינואה עד לצאר"י עד פרק כ"ד | קנין חכמה - מסילת ישרים פרק כ"ב עד פרק כ"ג "שנאת הרבנות"

יום המיישי כ"ה תשרי תשע"ט | פניני פרשת בראשית | תקציר שבועי הדף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

"איני זקוק לכסף", הפתיע הגוי. "הרי עניך הרואות, כבר זקנת! מה אעשה בכסף כה רב? אני רוצה את כל העולם הבא של הרבי!"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על עוה"ז ועוה"ב

"וינחמוהו בגן עדן" (בראשית ב', ט"ו)

נספר סיפור ידוע, אבל לא המעשה עיקר, אלא ה'למעשה', הלקח שיש ללמוד ממנו, לכל אחד ואחד. המעשה, כמדומה, ידוע. אבל אני שמעתי מפי אדם שהיה בשעת מעשה, משרידי חרב, אוד מוצל מאש, רבי הל רוטשטיין ע"ה מבאר שבע. אמו ע"ה היתה מהמבטלות בבית עמוד החסד הצדיק רבי ישעיה'לה קרעסטירער זכר צדיק לברכה.

כידוע, רבי ישעיה'לה היה מכניס אורחים שאין דוגמתו, ושולחנו ערוך לכל. ומצוה בו יותר מבשלוחו, טורח היה בעצמו, "והוא עומד עליהם ויאכלו". ומסופר ("מי באר ישעיה", קכ) שלפני תקיעת שופר כשראשי אלפי ישראל מסתגרים בחדרם להכין עצמם בהכנה דרבה בכונת התקיעות ומאמרי הזהר והתקונים, היה עורך השולחנות הארוכים עבור המוני האורחים לסעודה שאחרי התפילה, באמרו בדרך צחות: 'כל מנהיגי העדה עסוקים עתה ב'רוזן דרוזין', ואני עוסק ב'לשבע ולא לרוזן'...

שנה אחת היה מחסור חמור בתפוחי אדמה, שהם כידוע המאכל העיקרי בפסח. לא שהיו יקרים, פשוט לא היו בנמצא. ומה יאכלו. איך יעברו את הפסח. שלח רבי ישעיה'לה שלוחים לצפון ולדרום, למזרח ולמערב, לחפש ולמצא היכן אפשר להשיג תפוחי אדמה. כולם שבו בידיים ריקות, ואחד סיפר שבעיר פלונית יש גוי וברשותו מחסנים גדושים, אבל אינו פותח אוצרותיו. כנראה מחכה שהמחיר יאמיר. הורה הרבי לשכור עגלה וגדש אותה בשקים תפוחים, מלאים מטבעות ושטרות. מהיכן? הלא פזר כל הונו לצדקה. ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל העיד בו שהוא מקבל מטבע ונותנה לצדקה בלא שום נקיפת לב, כאילו לא היתה כלל ברשותו, אינו אלא צנור להעבירה ליעדה. כנראה נטל הלוואות בסכומי עתק.

לקח עמו שני אנשים. הגיע לאותה עיר ובה אל הסוחר, גוי קשיש. שאל בכמה יאות למכור לו את תפוחי האדמה. הגוי ינק ממקטרתו והפריח ענן עשן. "אינם למכירה", הפטיר באדישות. "מחכה אתה שמחירים יכפל", אמר הרבי בהבנה. "אכפיל את המחיר כבר עתה". עוד עננת עשן: "אינם למכירה". "הלא ירקבו במחסנים", אמר הרבי. "יבוא יבול חדש, טרי, ובשפע. חבל. נקוב במחיר, ותקבל".

"איני זקוק לכסף", הפתיע הגוי. "הרי עניך הרואות, כבר זקנת! מה אעשה בכסף כה רב?" לא מובן. "אם אינך זקוק לכסף, הב בחינם. היהודים זקוקים לתפוחי אדמה לפסח, אחרת, ירעבו חלילה. זקנים עם נערים, נשים וחולים" - "לא למכירה", קטע הגוי את דבריו.

"מה אתה רוצה תמורתם? יש לך משאלה? אתפלל עליה!" הגוי הוציא מקטרתו הלעוסה מפינו. סוף סוף השמיע דברים: "אני רוצה את כל העולם הבא של הרבי!" השומעים היו המומים. אלו השגות! והמומים שבעתיים

מתשובתו של הרבי: "אין בעיה!" "סוחר אני, יכתוב שטר מכירה כדת וכדין", אמר הגוי. "אין בעיה", שב הרבי ואמר: בו במקום נערך הסכם חתום. הגוי מעביר את כל מחסני תפוחי האדמה לרשות הרבי, ומקבל תמורתם את כל העולם הבא שלו. ארבעה חתמו, שני המלומים היהודים ושני משרתי הסוחר. וכמובן, חתימת הרבי ולהבדיל הגוי. פנה הרבי לשני מלווי: "אני מצוה עליכם שלא לספר אף מילה על מה שארע פה! ועתה, הוציאו כסף מאחד השקים ותשכרו עגלות לרוב, שיביאו את המטען לקרעסטיר".

שיירת העגלות הגיעה, טעונה שקי תפוחי אדמה לרוב, והעיר קרעסטיר צהלה ושמחה. עשרות סעדו על שלחן הרבי, והשאר קיבלו תפוחי אדמה כרצונם באפס כסף וחגגו את החג הקדוש בדיצה. לאחר החג לא יכול היה הגבאי לנצר עוד את הסוד, וגילה אותו - מובן, שבסודי סודות, והוא סופר הלאה בסודי סודות, וקרעסטיר היתה כמרקחה. התקבצו ובאו וטענו בסערת רוחות: היתכן?! למכור עולם הבא, ואת כל העולם הבא, עבור... תפוחי אדמה?! התרגש הרבי וקרא: "דער גאנצע עולם הבא פון ישעיה'לה איז נישט ווערד - כל העולם הבא של ישעיה'לה אינו שווה - אם יהיה יהודי אחד בקרעסטיר שלא יהיו לו תפוחי אדמה בפסח!"

וידוע הסיפור - ספרו לפני ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל שצדיק פלוני ראה דינים שורים על יהודי, וביישו ברבים, ובכך המתיק מעליו הדינים. נשאל והלא "המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא"? (בבא מציעא נט ע"א). וענה: "א כפרה דער גאנצע עולם הבא, מוכן אני להקריב כל העולם הבא שלי, כדי לעזור ליהודי" - "האם כך הגון וראוי?" שאלו וענה: "אם הוא מוכן להפקיר כל 'העולם הזה' שלו כדי לעזור ליהודי - יכול הוא להפקיר עבור זה גם את 'העולם הבא' שלו..."

ורבי שיעה'לה אכן מוכן היה, והפקיר בפועל, שני העולמות, עבור יהודים! ואנו מה?!

(מתוך הספר מקרבן לתורה הגדה של פסח)

אמר לו מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל: "סע לשעה אחת בלבד!" המילים נעתקו מפיו, אבל הוראה זו הוראה. ושאל: האם השעה היא מהנחיתה, מהיציאה משדה התעופה, או מההגעה לעיר?

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל על כוחה של אמונה ובטחון בהקב"ה

"בראשית ברא אלקים" (בראשית א, א)

בשביל התורה שנקראת ראשית (רש"י)

כמה דקות לפני השיעור שמסר רבינו בחומש, הגיע ראש ישיבה בדרום הארץ. חברת החשמל מאיימת לנתק את זרם החשמל עקב בעיות בטיחות. מצב הישיבה דחוק ואין באפשרותם להשקיע את הסכום הנדרש לתיקונים. אם ינותק הזרם למאור ולמזגנים, יעזבו הבחורים והישיבה תיסגר חלילה. הוא ערב עסקים מסורים שלא הצליחו לפעול בנידון, רק פניה למנהל חברת החשמל תוכל להועיל, אבל איך אפשר להגיע אליו? אחד משומעי השיעור, בעל תשובה מיישבת "נתיבות עולם", שאל האם אפשר להגיע לדרגת בטחון שהבורא יתברך יזמן לפניו את מנהל חברת החשמל ויצליח לשכנעו.

ענהו רבינו: "קשה הדבר". שאל: "האם זה מופקע?!"

"תוכל לנסות", אישר לו רבינו, ביקש ברכה וקיבל.

אמר לעצמו: אפנה אל האדם הראשון שאפגוש, וממנו תבוא הישועה, אבל החליט לצרף לכך את זכות התורה. ילמד חצי שעה, ויצא לפעול. עלה לישיבתו, ולמד חצי שעה. בכיומה הרים ראשו, וראה אחד מחבריו, שאלו: "האם אתה מכיר את מנהל חברת החשמל?"

תמה הלה: "מנין ידעת?!"

סיפר שאביו היה בצעירותו 'אליל כדורגל', ומנהל חברת החשמל הוא אחד ממעריציו המושבעים. מיד פנו לשוחח עם האב, שנרתם בהתלהבות. יחד נסעו לחברת החשמל, והמנהל הסכים מיד לקבלם. התחילו לספר על הישיבה ופועלה, והיה בטוח שביקשו תרומה. רווח לו כשביקשו רק להסיר את איום ניתוק הזרם.

מיד הורה שחברת החשמל עצמה תתקן את כל הליקויים, והישיבה ניצלה מסגירה. בתוך כך ספג חברו גערות חריפות ממנהל מחוז הדרום, שחשבו בטעות לאחראי על הסיכונים העצומים שהיו שם. כששמע על כך רבינו ברכו, שתמורת זאת יעלה מעלה בלימוד התורה ויהיה תלמיד חכם גדול כראש ישיבה, ברכה שהתקיימה במלואה.

אברך קיבל על עצמו לדאוג להחזקת חבריו האברכים, בברכת והכוונת רבינו ראה ברכה בהשתדלותו, נפתחו בפניו דלתות ולבבות והצליח, עד שהקים רשת כוללי אברכים.

הגיעה תקופה קשה, ולא הצליח לאזן את התקציב. בעשרת ימי תשובה פנה לרבינו: חסרים לו מאתיים וחמישים אלף דולרים, מה יעשה.

מה יעשה? יבטח בה'. אבל כדי לצאת ידי חובת ההשתדלות יסע לחו"ל ליום אחד.

נסע ופעל, ונמשך באיסוף הכספים ליומיים. כשחזר סיפר שהצליח לאסוף חצי מהסכום בלבד.

אמר לו רבינו: "אילו היית נוסע ליום אחד, היית מגייס את כל הסכום. מכיון שתלית ייבך בהשתדלותך והארכת שהותך בכפליים - התקצץ הסכום

במחצית".
במוצאי יום הכיפורים חזר: מה יעשה חסרים לו מאה עשרים וחמישה אלף דולרים. החג בפתח, והאברכים זקוקים לכסף.

חשב רבינו וחשב, ואמר: "תסע שוב, אבל הואיל ובפעם הקודמת הוספת על חובת ההשתדלות, הפעם תקצר בה. תסע לשעה אחת בלבד!"

המילים נעתקו מפיו, אבל הוראה זו הוראה. חקר: האם השעה היא מהנחיתה, מהיציאה משדה התעופה, או מההגעה לעיר?

אמר רבינו: "מההגעה לעיר!"

התברך, ונסע. בדרכו, קנה שני אתרוגים מהודרים ולקחם עמו.

הגיע, נכנס למונית, ומסר כתובתו של נדיב. בדרך חלפו על פני משרדו של נדיב אחר. עצר את המונית ועלה. לא זו בלבד שהלה היה במשרדו, אלא פתח את הדלת בעצמו. הזמינו במאור פנים ושאלו לחפצו.

אמר: "יש לי אתרוג מהודר עבורך!"

פתח והראה, והלה התפעל: "בכמה אתה מוכר אותו?"

אמר: "במאה עשרים וחמישה אלף דולרים!"

"לא! אתה צוחק!" אבל האברך היה רציני.

הבזיק בו רעיון. חייג אל רבו, ושוב, בחסדי שמים, הרב ענה.

סיפר לו הנדיב: "יושב מולי אברך שפוי מארץ ישראל, הוא מחזיק רשת כוללים גדולה" - הן הכירו מהפעמים הקודמות - "ומציע לי אתרוג במאה עשרים וחמישה אלף דולרים".

ענהו הרב: "איך לא תבין שלא הגיע למכור לך אתרוג במחיר זה, אלא לזכותך בהחזקת תורה. קנה את האתרוג במחיר הנקוב". על אתר רשם

המחאה, והאברך חזר לשדה התעופה בדיוק כעבור שעה!

(מזקנים אתבונן) (מתוך הגדה של פסח אהלי תורה)

עכשיו בחנויות הספרים המובחרות!
ספר 'לקראת שבת מלכתא'
סיפורים חדשים, מאמרים מחכימים, עונג רוחני אמיתי
ניתן להשיג גם במשרדי דרשו, בטלפון: 02-5609000

היה זה בעיצומה של התפילה, מחשבות שונות טרדו את הכוונה, וככל שניסיתי, לא עלה בידי לכוון כראוי לעומד בפני מלך, עד שחשתי שאיני יכול עוד. פסקתי מתפילתי, פניתי להקב"ה והרהרתי במחשבותי: 'ריבוננו של עולם, עד כאן. איני יכול יותר, עשה אתה שאוכל להתפלל!'

על היראת שמים של הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל

"הלוא אם תיטיב שאת" (בראשית ד, ז)

"יראת שמים", מאי משמע?

הגמרא "האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה". מהי חומרת העוון של האומר 'אחטא ואשוב'? יהודי כזה, היה ר' שמשון אומר, אין לו בעיה עם עצם החטא, שעמו הוא בהחלט מסוגל להתמודד. אלא עם הבעיה הצדדית של העונש הכרוך בעקבותיו. החטא בעיניו איננו מפרע בחיי היום-יום, ורק עם העונש שיבוא עליו הוא אינו יכול להסתדר. ובכן, הוא מצא פתרון: התשובה. היהודי הזה הוא במצב איום ונורא, הוא אינו מכיר בכך שהחטא עצמו הוא הרס וחורבן, ומעשה עבירה הוא הנפת חרב-מוות על עצם החיים. בדין הוא אפוא ש"אין מספיקין בידו לעשות תשובה".

רסיסי הבקבוק

כאשר כזה הוא המבט, הרי הפחד מפני עבירה הוא ממשי וקרוב אל הלב. בניין או חלילה הרס, כפשוטו. ממילא חרד הלב מפני נדנדוד חטא העלול להביא עליו חורבן.

שתי תלמידות בבית ספר מסוים נכשלו פעם בדיבורים בלתי ראויים, ומורתן עמדה בפני דילמה - כיצד עליה להתייחס אל המקרה באופן שיבהיר היטב את חומרתו בעיני הבנות הללו עצמן, כמו גם בעיני שאר בנות הכיתה. היא שלחה את השאלה לרבי שמשון, ובמקום שירה לה את הדרך שבה תפעל היא, ביקש לבוא ולדבר בעצמו בפני בנות הכיתה.

עד מהרה חלף קול הברה בין התלמידות: רב בשם 'פינקוס' יבוא היום להרצות לפניהם. הדבר אירע לפני עשרות שנים, בטרם יצא טבעו ברבים ושמעו הולך לפניו בכל שדרות הציבור.

ובכן, כאשר נכנס לכיתה אחז בידו דבר מה עטוף בעטיפות רבות, ואט אט החל מסיר אותן בזו אחר זו, כשעיני הכל נעוצות בו בסקרנות לדעת מה הן טומנות בחובן ועוקבות במבטן אחר מעשיו. והנה סוף סוף נגלה לעיניהן קנקן יין מהודר עשוי קריסטל בוהק, מגולף בקישוטים ועיטורים נאים. משהזינו עיניהן בבקבוק ההדור למראה שחט קריאות התפעלות, החל רבי שמשון לעטוף שוב את הבקבוק עטיפה אחר עטיפה, ואז אירע הדבר. בלי משים כביכול, נשמט לו הבקבוק היקר מבין ידיו, הוטח בקול רעש גדול אל הרצפה ו...התנפץ לרסיסים.

קריאת שבר נשמעה מפיות בנות הכיתה, על בקבוק כה יפה שהיה ואיננו. או אז התייצב רבי שמשון וקרא בקול גדול: "הבקבוק הוא רק משל לנושא שרציתי לדבר היום אודותיו. האצילות שלנו מבהיקה כל כך, הקריסטל של הנשמה היהודית כה בוהק, צלול ומרהיב. כזה יופי! אבל זה מה שקורה לטהרה היהודית אם לא שומרים עליה - כאשר לא שומרים על הפה!"...

שקט עמוק שרר בכיתה, הכול היו בהלם מעוצמת הדברים, ונתונים תחת רושם הרסיסים שפעם היו כלי נאה ומושלם, וברגע קטן הפכו לאבק פורח. "דענה לכן", המשיך, "שההורים וגם המורות שומרים על הבנות מכל משמר, מלמדים ומחדירים ערכים ועושים הכול שיהיה על הצד הטוב ביותר. אבל, כאשר התלמידה לא שומרת על פיה - הכל מתנפץ לרסיסים!"

ובזאת נפרד מהן לשלום ויצא לדרכו. "כעת תאסופנה את השברים והם יהיו לכן למשמרת", ביקשה המורה מן התלמידות. היה זה לבטח, גם "אות לבני מרי"...

כאשר אין העבירה נתפסת בחלל הלב כאסון נורא עלולים הרגשות להתקוות, וההרגל האוכל כל חלקה טובה עלול להשקיט את סערת הלב למראה האמור לזעזע אותו עד היסוד. אבל לא אצל מי שחושיו דרוכים וערניים לקול מצוות ה' אלוקיננו בכל המעט-לעת, כעבדא קמיה מריה.

באחת הישיבות שבהן שימש כר"מ, נכנס באחד הימים בשעת בוקר מאוחרת אל בית המדרש - כחצי שעה ויותר מעת תחילת סדר א' וגילה שהנוכחות בו דלילה. משם פנה אל חדרי הפנימייה, וכפי שאומנם שיער מלכתחילה גילה למרבה הצער שבחורים רבים עדיין ישנים על מיטותיהם. הוא מיאן להשלים עם המצב. כשהכאב מפעפע בקרבו, שב נסער אל בית המדרש, וקולו ניסר את החלל בפנותו אל הנוכחים מבני הישיבה: "איך אפשר לשבת כאן במנוחה, כאשר שם בחורים ישנים ללא קריאת שמע, געוואלד!"

מחזיר נשמות לפגרים מתים

הנושא הזה, בכלל, של קריאת שמע בזמנה, בער בעצמותיו כאש, והיה זועק אודותיו מקירות ליבו. בזמנים מתאימים לא נשא פנים לאיש והוכיח על כך במלוא החומרה.

כך נעמד בוקר אחד מימי 'בין הזמנים' בפתח בית הכנסת של הקהילה - זמן מה לאחר סוף זמן קריאת שמע (השני) - ופנה אל כל אחד מהבאים בשאלה הבאה: "הקראת כבר את 'שמע'?" והיה אם חלילה השיבוהו בלאו, קרא בקול מר "הנה לך מעוות דלא יוכל לתקון".

"היו לי ניסיונות קשים!"

תהיה זו טעות לחשוב כי מאליה צמחה ועוצבה דמותו של רבינו הבורח כמפני אש מעשות חטא, ונפשו כמהה לעשות רצון אבינו שבשמים. וכפי שהפטיר פעם ברגע של גילוי לב באוזני אחד מבניו שיח', כי אין הוא מופלא ומופלג מאחרים, ואדרבה, אפשר שהיה פחות מהם. "היו לי מלחמות וניסיונות, כשהיצר הרע עומד לשטן בדרכים ומציק במחשבות שונות. היה קשה מאוד. אך הסבל הוא בנה אותי". בפעם אחרת חיווה דעתו: "מי שזוכה בחייו להישגים הרי זה דווקא מחמת הניסיונות הרוחניים שעמם התמודד והצליח". באותה שיחה אמנם לא התייחס אודותיו הוא, אולם ניתן היה להבין מבין השיטין כי לא הוציא את עצמו מן הכלל הזה.

בהזדמנות, מצא לנכון לגלות באוזני מאן-דהוא טפח מצפונות חייו, כנראה במגמה לעודד את רוחו לבל יפול שדוד מול משברי החיים, ואמר: "הסיבה שאני יודע להגיד שיחות, היא בגלל שעבדתי הרבה עם עצמי - מול טרדות היצר שהיו לי, שמתוך כך למדתי את המציאות של הקשיים".

בשיחה עם אחד מבניו שליט"א, סיפר כי בימי לימודיו בבחרותו בירושלים חש כמה פעמים רפיון בעבודת ה', או אז היה עולה על גגו של בית כנסת ב"מאה שערים", שממנו נשקף מקום המקדש, הרחק מעיניהם ואוזניהם של

בחברת הגרר הבטיחו לי שהמכונות תגיע לביתי עוד לפני שבת... ואת אשר יגורתי, קרה. בשעה 10 בלילה, בליל שבת, שומעים כל השכנים את מכונות הגרר פורקת את מטענה... הוא פרץ לפני בבכי סוער, והדגיש שכיון שהוא מתגורר באיזור מעורב, בגבול בני ברק ורמת גן, היה בכך חילול שם שמים גדול

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על ההצעה לתיקון לחיזוק השבת

ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו (בראשית ב', ב')

'רבי שמעון אומר, בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול על הקודש, אבל הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה ונראה כאלו כלה בו ביום, וכו'. (רש"י)

דברי רש"י אלו, על 'בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו', ולכן 'צריך להוסיף מחול על הקודש', צריכים לשמש נר לרגלנו בהתייחסותנו לענין זמן קבלת השבת. כיון שאין אנו יודעים עתותינו ורגעינו, ומי הוא היודע מה יצפון לו בחובו הרגע הבא, צריך להזהר במשנה-זהירות ולהוסיף ככל האפשר מחול על הקודש, ובודאי שלא להכניס את עצמנו בספק חילול-שבת.

היה זה מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, שאמר שכאשר החרדים לדבר השם מוכיחים שהם אכן חרדים מדבר פלוני, הרי לא יתכן שהציבור שלא זכה לשמור מצוות, לא ירגיש זאת, ולא יחוש בעצמו יראה ופחד מהדבר ההוא, ואז גם ישמעו רחוקים ויבואו, ויתנו להשי"ת כתר מלוכה.

לא כן, כאשר אנחנו מתנהגים בזלזול כלפי מצוה זו או אחרת, הרי שמן העבר השני של המתרס, המצוה הזו כבר מופקרת לגמרי.

בצורה זו הסביר מרן זצ"ל את העובדה שביום הכיפורים לא רואים מכונות אחת ברחוב, שלא כמו בשבת קודש, המחוללת לדאבוננו בראש כל חוצות. כי גם אנחנו מתייחסים ליום הכיפורים בכל כובד-הראש המתבקש ביום קדוש שכזה, ואילו לגבי שבת גם אצלנו המצב אחרת.

כך צריכים שלומי אמוני ישראל להתייחס אל המאבק בענין השבת המתנהל מול אחינו התועים, ולדעת שבמקביל לתביעות שאנחנו מציגים כלפי אלה שלא זכו לטעום מטעמה המתוק של שבת קדשנו, חובה על כל יהודי ויהודי לחזק את שמירת השבת בתוך ביתו פנימה, והחיזוק הראשון צריך להיעשות בענין זמן קבלת השבת.

התפלאתי לראות שהוא בוכה

הגיע אלי עורך דין מפורסם, וכולו מתמוגג מבכי, מי שמכיר את אנשי המקצוע הללו, יודע שהאופי שלהם הוא קריר וצונן, וכל צורת התנהלותם אינה מתאימה לבכאי... לכן התפלאתי לראות את העו"ד ההוא כשהוא בוכה. וכך סיפר לי האיש: "ביום שישי נסעתי במכונתי מבני ברק לירושלים, ובהגיעי לאיזור 'מוצא' נתקע הרכב, ולא יכולתי להמשיך בדרכי, השעה היתה 1.30 בצהריים, ועד כניסת השבת היו עוד כמה שעות טובות.

כיון שפוליסת הביטוח שלי כוללת גם את חברת-הגרר, התקשרתי אל החברה, והודעתי שהרכב שלי נתקע, הם רשמו כמקובל את ההודעה, והבטיחו שיגיעו במהירות האפשרית.

כבר בתחילת השיחה הדגשתי שאני יהודי שומר מצוות, ולכן אינני מוכן להביא את הרכב לביתי לאחר כניסת השבת. בחברת הגרר הבטיחו לי

שהמכונות תגיע לביתי עוד לפני שבת. אני חזרתי לביתי במונית, והמתנתי בקוצר-רוח ובדריכות רבה להגעתו של הרכב. אולם זה בושש לבוא. עד שלחדתי ולבושתי, מגיע זמן כניסת השבת, והמכונות עדיין אינה נראית באופק.

ואת אשר יגורתי, קרה. בשעה 10 בלילה, בליל שבת, שומעים כל השכנים את מכונות הגרר פורקת את מטענה, מכונותיו של עורך דין שומר המצוות". עורך הדין פרץ שוב לפני בבכי סוער, והדגיש שכיון שהוא מתגורר באיזור מעורב, בגבול בני ברק ורמת גן, היה בכך חילול שם שמים גדול. "האירוע גרם לי עוגמת נפש כה מרובה, עד שאין אני יכול יותר להסתכל על האוטו שלי"...

"הייתי בטוח" אמר העו"ד, "שאם אנשי החברה הבטיחו לי שיביאו את הרכב לפני שבת, הרי שכך יקרה. אם הייתי יודע ולו בספק-ספיקא שהמכונות לא תגיע, הייתי משאיר את הרכב בצדי הכביש, ובמוצאי שבת הייתי בא לקחתו משם, והייתי עושה זאת גם אם היה חשש שהרכב ייגנב".

העו"ד שאל אותי במה יוכל לתקן את חטאו, ואמרתי לו שיפרסם מכתב בעיתונים החרדיים ובו יתאר את שאירע לו, ויסיים את המכתב באזהרה לציבור שאם גם להם יקרה כדבר הזה, והמכונות שלהם תיתקע לפני שבת, שיזהרו ויזהירו ולא יעשו מה שהוא עשה, אלא יעמידו את הרכב בצדי הכביש, ויזמינו את הגרר במוצ"ק.

הוא שאמרנו: יהודי שומר מצוות, אם ברצונו להשפיע על אחינו התועים שישמרו שבת, צריך בראש ובראשונה לחזק את השבת בליבו פנימה, ולא לעשות דברים שיגרמו לחילול שבת.

(מתוך 'ברכי נפשי')

איני יכול עוד

על רגע נוסף מימי עלומי- של הארת פנים מחמת התפילה, סיפר לימים: "היה זה בעיצומה של תפילת העמידה מתפילות הימים הנוראים. מחשבות שונות טרדו את הכוונה, וככל שניסיתי, לא עלה בידי לכוון כראוי לעומד בפני מלך, עד שחשתי שאיני יכול עוד. על אתר פסקתי מתפילתי, פניתי להקב"ה והרהרתי במחשבותי: 'ריבוננו של עולם, עד כאן. איני יכול יותר, עשה אתה שאוכל להתפלל!' ואמנם- בו ברגע נענה הקב"ה לתפילתי, ונפתחו בפניי שערי אורה".

(מתוך 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו')

<< המשך מעמוד 3 | הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל

הבריות ומשאון החיים, וזועק פעם אחר פעם את הפסוק: "לב טהור ברא לי אלוקים, ורוח נכון חדש בקרבי. לב טהור ברא לי...!" באותה תקופה- סיפר- יש והייתי מבקש מהשם יתברך מאות פעמים ביום בקשה זו, שוב ושוב.

בתקופות מאוחרות יותר, לאחר נישואי, אף היה מתענה כל אימת שחש רפיון ברוחניות, ולא זו בלבד אלא שפעם אף ישב בתענית שלושה ימים רצופים(!) בתפילה ותחינה להשי"ת שיספיק בידו לכבדו וליראה אותו בלבב שלם.

התכנסו יהלומני אנטוורפן, והאדמו"ר מויז'ניץ שאל: "מי כאן מיליונר?" המשיך ושאל: "למי יש כאן השכלה גבוהה?" איש לא הרים ידו. "אם כן איך אתם מסתדרים?", הוסיף וענה: "מעסיקים אתם רואי חשבון ועורכי דין כשכירים, אם כן, מה מאחלים אתם לבניכם- שיהיו מיליונרים, או פקידים בשכר אצל העשירים!?"....

סיפורים מיוחדים על אמונה ופרנסה

"בזעת אפיק תאכל לחם" (בראשית ג, י"ט)

שיהיו מיליונרים, או פקידים בשכר אצל העשירים!?"....

הקב"ה אינו מתפטר ממשרתו

בספר "מאיר עיני הגולה", מסופר על האדמו"ר מגור בעל ה"חידושי הרי"ם זצ"ל, שבימי צעירותו סבל מעוני ומחסור, אך הסיח דעתו מדוחקו והשקיע כל מעייניו בתורה ובעבודה.

אמרה הרבנית: "רואה אני שכולם דואגים לפרנסתם מלבדך". השיב לה: "ומי גילה לך שאיני דואג כמותם? אביך בחר בי כעילוי, ומה שאחר דואג בשלושה ימים, מספיק אני לדאוג ברגע אחד".
שאלה הרבנית: "ומה עלה בידך בחריפותך?"
וענה: "מה שהועילו הם בשלושת ימי דאגתם"....

גם אתה נכלל בהבטחת המזון

יהודי אחד נכנס אל האדמו"ר מויז'ניץ בעל ה"ישועות משה" זצ"ל, כשענת דאגה על פניו.

"פיטרו אותי מעבודתי", סיפר ונאנח אנחה גדולה ומרה. "אין לי כל מקור פרנסה, ומה יהא עלי ועל בני ביתי?"

אמר לו האדמו"ר: "אמנם אותך פיטרו ממשרתך, אך הקב"ה אינו מתפטר ממשרתו, הוא חי וקיים... ומאחר שהוא הבטיח כי הוא 'מכין מזון לכל בריותיו אשר ברא', הרי גם אתה נכלל בגדר ההבטחה.

"אל תחרד ואל תתייאש", סיים האדמו"ר, "עליך להאמין באמונה שלימה שה' יתברך המכין מזון לכל בריותיו, יתן גם לך את פרנסתך".

(מתוך הספר הנפלא 'הנני בידך')

יהודי אחד נכנס לאדמו"ר ה"בית אברהם" מסלונים זצ"ל, והשיח בפניו "יש לי חנות גדולה, אשר ממנה פרנסתי. כעת עומד אדם אחד לפתוח חנות כשלי, בדיוק מול חנותי. עומד אני לאבד את מקור פרנסתי, ומה אעשה?" בתשובה סיפר לו ה"בית אברהם" את המעשה הבא: לרבי דוד זאלצער שזכה לימים להיות חמיו של ה"יסוד ושורש העבודה", היה בית מסחר למלח. יום אחד פתח אדם אחר בית מסחר למלח, בסמיכות אליו. לא היו באזור די לקוחות לשני בתי מסחר כאלו. נסע רבי דוד אל האדמו"ר רבי מרדכי מלכוביץ' זצ"ל והשיח בפניו את דאגתו.

ומה היתה דאגתו של אותו צדיק?

"היות ומישהו פתח חנות מולי" - כך אמר - "ויש לי צער מזה, סימן שאין לי אמונה, ואם אין לי אמונה - למה לי חיים!?"....

התיישב רבי מרדכי זצ"ל ודיבר עמו דברי חיזוק באמונה, וחזר לביתו לשלום.

לאחר זמן מה שוב חזר ללכוביץ' ותינה את דאגתו לפני הרבי: "בתחילת הרחוב פתח אדם חנות נעלים, וכשנכנסים לחנותו אני שמח שיש לו פרנסה, אבל כשנכנסים לחנות מולי, אינני שמח כמו שאני שמח על הצלחת בעל חנות הנעלים, וזה סימן שאין לי אמונה, ואם אין לי אמונה - למה לי חיים!?"....
כאן השתק ה"בית אברהם".

"נו", שאל היהודי, "ואיך נגמר הסיפור? איזה מופת התרחש עמו?"
"כאן זה נגמר", השיב ה"בית אברהם", והמופת הגדול ביותר הוא לזכות הגיע לדאגות של 'אם אין לי אמונה - למה לי חיים!?'....

גם לזכות לחתן כמו ה"יסוד העבודה" אין זה דבר של מה בכך, כלל וכלל... עלינו לזכור בכל עת כי "אין אדם נוגע במוכן לחברו כמלוא נימה", ואין שום מקום לדאגה, שהרי הכל מאת ה' יתברך.

השכלה לשם עשירות - האמנם?

מובא בהגדה של פסח "ישועות מלכו":

כשהיה האדמו"ר מויז'ניץ בעל ה"ישועות משה" זצ"ל באנטווערפן, הגיעו רבים לשחר את פניו. כדרכו, התעניין אצל כל אחד היכן בניו לומדים, וחלקם הודו ששלחו את בניהם להשתלם באוניברסיטאות, וזאת כדי שתהיה להם פרנסה, והיו עשירים.

כעבור כמה שנים ביקר שוב באנטווערפן והתעניין מה עושים כל אותם בוגרי אוניברסיטאות. סיפרו שהם עובדים כעורכי דין ורואי חשבון אצל המיליונרים הכבדים, עשירי עיר היהלומים.

"ואותם גבירים", התעניין האדמו"ר, "מה השכלתם?"
התברר, שהם חסרי כל השכלה. לא היתה להם 'אלא' סיעתא דשמיא... ביקש האדמו"ר מהרב יצחק קסירר ז"ל לארגן לו ביקור בבורסה, כשראה את תגובתו, הבטיח שלא יעשה לו בושות...
התכנסו יהלומני אנטוורפן, והאדמו"ר שאל: "מי כאן מיליונר?"
כמובן, לא היו בין השומעים מי שהרשה לעצמו שלא להרים את ידו...
המשיך ושאל: "למי יש כאן השכלה גבוהה?" איש לא הרים ידו.
"אם כן איך אתם מסתדרים?", הוסיף ושאל, וענה: "מעסיקים אתם רואי חשבון ועורכי דין כשכירים, אם כן, אמרו אתם. מה מאחלים אתם לבניכם-

התכנסו יהלומני אנטוורפן, והאדמו"ר שאל: "מי כאן מיליונר?"
כמובן, לא היו בין השומעים מי שהרשה לעצמו שלא להרים את ידו...
המשיך ושאל: "למי יש כאן השכלה גבוהה?" איש לא הרים ידו.
"אם כן איך אתם מסתדרים?", הוסיף ושאל, וענה: "מעסיקים אתם רואי חשבון ועורכי דין כשכירים, אם כן, אמרו אתם. מה מאחלים אתם לבניכם-

כשהקב"ה ברא את כל החיות שבעולם, ברא לכל אחד את כלי ההגנה שלו, דהיינו לזה קרניים, ולזה שיניים וכו', כלי ההגנה היחידי שלי הוא "השתיקה" והנה גם את זה רוצים לקחת ממני?

הגאון רבי אהרן ישעיהו רוטר שליט"א מספר זכרונות ממרן החזו"א זצוק"ל

מה חשוב יותר, ולכן אין ביכולתי להעיד על זה, רק אני רגיל לומר, אם כבר משתמשים, שישתמשו בהכשרים היותר מהודרים."

מקום בעולם הקדושה

"פעם אחת אמרתי לו, שאינני רואה שום איסור בעשיית תמונה, דהיינו בצילום, והשיב לי "דבאמת אין הכי נמי, על פי נגלה אין שום איסור, אבל יש לזה מקום בעולם הקדושה".

"סיפר לי הרה"ג רמ"מ דייטש ז"ל, שהוא בא ארצה ביחד עם מרן, כלומר הם נסעו על אניה אחת, והנה באמצע הנסיעה התאספו קבוצה של חלוצים ורצו לצלם את מרן, ואמר להם מרן שאיננו מרשה להם, והם צחקו ממנו, כאילו אמרו שאינם זקוקים לקבלת רשות ממנו, ואז השיב להם: "אם ברצונכם לגנוב אז תגנבו" משמע שהיה סבור שאין צלם את הזולת בלי לקבל רשות ממנו.

אגב, מוסיף איש שיחנו הגרא"י שליט"א: "כשנפגש עם ראש הממשלה דאז ב"ג במפגש הידוע בתחילת תשי"ג ועמדו בפרוודור כמה עתונאים עם מצלמות בידיהם. עמדתי שם בפתח הבית ובקשתי מהם לא לצלם את המפגש, כי כאמור ידוע שמרן הקפיד מאד שלא לעשות תמונות ממנו, ובפרט עם איש כזה. אולם הם סירבו לי באמרם שזה הפרנסה שלהם, ובסופו של דבר הם לא עשו שום תמונה, מתחילת המפגש עד שב"ג נכנס לחדרו של מרן, וכששאלתי אותם מדוע לא צילמו, ענו לי שכח ההפתעה היה כל כך גדול מעצם המפגש ששכחו לצלם, אבל כעת אחרי שב"ג יצא, כבר ניטל מהם כוח ההפתעה, הם כבר מוכנים לצלם, בסופו של דבר מרן לא ליווה אותו אפילו פסיעה אחת, ולא היה להם מה לצלם, ואין תמונה.

(מתוך המבשר קהילות, אב תשע"ח)

מרן לא היה מרבה לדבר באותם סירים ליליים שהתלוויתי עימו, ופעם אחת אמר לי: "החפץ חיים היה אומר, שבני אדם מטבעם עצלים על כל האיברים חוץ מהפה, ואני גם על הפה אני עצל".

אגב, ברוח דברים אלו אמר בהזדמנות אחרת. היה זה כשבאו אליו מאיזה מוסד הגון לבקש הסכמה, וסירב לתת. הם התחילו להפציר בו, ואז השיב להם: "דעו, כשהקב"ה ברא את כל החיות שבעולם, ברא לכל אחד את כלי ההגנה שלו, דהיינו לזה קרניים, ולזה שיניים וכו', כלי ההגנה היחידי שלי הוא "השתיקה" והנה גם את זה רוצים לקחת ממני?"

אולם בכל זאת אם ברצוני היה לשאול על משהו מעניין, או להכנס לשיחה בנושא מסויים, הרי שזה היה הזמן המתאים", נזכר איש שיחנו בערגה לאותם ימים נעלים שלא ישובו עוד.

להחמיר בפיקוח נפש

זכורני שבתקופה שישנתי אצלו, והייתי בא מאוחר בלילה מהשיבה ובתקופה מסוימת גם מהפעילות למען החינוך בנתניה, השעה כבר היתה קרוב לאחת אחר חצות הלילה, והוא בגין עדינות נפשו מעולם לא מלאו לבו לבקש ממני במפגיע לצאת כעת לטיול, אלא אמר לי "מאן קען דאך נישט לאזען די שטאט הפקר" דהיינו, "הלא אי אפשר להשאיר את העיר הפקר" ואני הבנתי את הרמז, שברצוני כעת לצאת, והשבתי "פשיטא".

"פעם הלכנו בדרך לכיוון בית הקברות, והיה אז קיץ וחום גדול, ושמענו אוטו הנוסע מאחורינו, ומיד סטה מהמסלול הקבוע ופנה הצידה אל החולות והרחיק ללכת בהם, ובהיותי יודע שהוא זקן תשוש וחולה והדבר קשה לו מאד, שאלתי אותו, מדוע הוא מרחיק ללכת כל כך? והשיב לי "חייבים אנו להחמיר בפיקוח נפש".

"זכורני מספר ימים לפני ר"ה האחרון, בהליכתי לטייל עמו, סיפר שבאו לשאול על אתרוג מפרדס מסוים אם הוא כשר, והשיב "שהוא כשר לטיגון".. אגב, מרן היה מתלונן שבאים אליו סוחרים אתרוגים ומראים לו על אתרוג מסוים ואומרים שאיננו מורכב והוא היה שותק, כי אין ביכולתו לאשר גם לא להכחיש, אבל הם תפסו ששתיקתו כהודאה דמיא, והיו מפרסמים בשמו הסכמה על כשרותו של האתרוג, למרות שלא הביע שום עמדה בענין זה. "זכורני בשמחת תורה האחרון לפנות ערב בשכבו על מיטתו במרפסת מוקף בתלמידיו, שיבח מאד את אתרוגי תימן, למרות שהוא בעצמו לקח את שלו, [דהיינו אלו שהוא בעצמו הכריע עליהם שהם בחזקת בלתי מורכבים], באמרו שכפי מראיתם שאין בהם שרף, לא יתכן שיהיו מורכבים.

כמו כן שאלתי אותו פעם על קופסאות שימורי בשר שהיה נהוג אז, והיה עליהם הכשר מרבנים מפורסמים, ושאלתי אותו איזה הכשר יותר טוב? והשיב לי "משל למה הדבר דומה, לאחד שמחזיק שני שקים סגורים ושאל

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

אחד הילדים השתובב בבית הכנסת, ואחד הספסלים נפל ארצה בקול רעש גדול... וכולם הפנו את מבטם אליו. הילד הסמיק והאדים מבושה.

'מידות מעל הכל' של בעל ה'נתיבות שלום' ז"ע

"זנה מצא הן בעיני ד'" (בראשית ו, ח)

ממעשיו נפל ארצה מבלי משים, אחד הספסלים בקול רעש גדול... באותו הרגע נחרדו כולם והפנו את מבטם בבת אחת לכיוון ממנו נשמעה החבטה. אותו ילד הסמיק והאדים מבושה כשראה את מבטי הציבור ננעצים בו באותו הרגע. חוץ מהרבי, שהסתובב מיד עם שמיעת החבטה לכיוון הקיר כדי שלא לבייש את אותו הילד שגרם לכך...

(מתוך בנתיבות האבות)

כל מי שבא בקרבנו של בעל ה'נתיבות שלום' ידע בבירור, שהיו הרבה דברים הנוגעים בציפור נפשו ממש, אך הוא ויתר עליהם תוך הקרבה עצמית, הכל בגלל עבודת המידות. האמרה "מידות מעל הכל" השתקפה אצלו כדרך חיים עקבית. נקל היה בעיניו לוותר גם כשמדובר בעניינים שהיו משאת נפשו, וראה בהם את יעודו ושלחותו בעולמו, עניינים שהקדיש את כל חייו למענם. פלס המידות הכריע את הכף.

בהזדמנות סיפר הרבי זצ"ל לאחד מצאצאיו:

"את כל חיי הקרבתי למען בניית חסידות סלונים על ידי הקמת הישיבה הקדושה 'בית אברהם'. כשהקמתי את הישיבה פרשתי מראשות ישיבת חב"ד בתל אביב, שם היתה לי משכורת מכובדת ודירה למגורים. בחוסר כל הקמתי את הישיבה ונתתי למענה הכל, חוץ מדבר אחד שלא הייתי מוכן לתת, אפילו למען הישיבה: את ה"מידות". המידות הן מעל לכל.

כשקרו מצבים שהיה צורך לפעול בתקיפות, לא לפי המידות הטובות, והיה נראה שחסידות סלונים עומדת חלילה להינזק נזק בלתי הפיך אם לא יפעלו כך, לא הייתי מוכן לעשות זאת."

בוא וראה עד כמה נוהר היה הרבי זצ"ל בעל ה'נתיבות שלום' מהלבנת פנים אפילו של ילד.

פעם הוא עמד בלשונות בשכונת בית ישראל, ושוחח עם מאן דהו כשפניו מופנות אל הקהל. אחד הילדים השתובב מעט בבית הכנסת, וכתוצאה

הוא נפגע מאד מיחסו של רבי שמואל סלנט, ועזב את הבית בכעס גדול. הגבאים ניסו להרגיעו, אך ללא הועיל...

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א

עם סיפור ששמע על עשיר שהגיע לרבי שמואל סלנט זצ"ל

"בזעת אפיק האכל לחם" (בראשית ג, י"ט)

בגמר האוכל, נטלו סידורים וברכו ברכת המזון בקול ושירה כולם כאחד, ולאחר ברכת המזון נטלו כולם ספרים: זה גמרא, זה חומש וזה משניות, והילד הקטן נטל דף שיש בו צורת האותיות, וישבו ביניהם ולמדו, לאט לאט נרדם הילד הקטן על הדף, והאב נטלו והשכיבו על המיטה, פשט את בגדיו וכיסהו במעטה קל של צמר, כך חלפה לה שעה עד שכולם נרדמו, ואז ישב האברך עם הגמרא והמשיך ללמוד. לגביר, לא היה כח לעמוד זמן רב, והלך לבית מלונו.

לאחר שלוש שעות שוב חזרו אליו הגבאים, ואמרו לו בא וראה את האברך. שב הגביר וראה איך יושב האברך על הרצפה ומזיל דמעות ועורך תיקון חצות. הגביר התרגש מאד ואמר: "עכשיו אני מבין את רבי שמואל, אברך כמותו ודאי שחשוב ממני פי כמה וכמה".

למחר חזר הגביר לבית רבי שמואל, ביקש לפייסו, ואמר: "אני מוכן לתת לאברך פרנסה בשפע לכל ימיו!" שלח רבי שמואל לקרוא מיד לאברך. אמר האברך:

"ב"ה, לא חסר לי כלום! יש לי בית, יש לי לחם ושמן, ומה לי לצרה הזאת של עשירות אשר תמנע ממני מלעבוד את ה' מתוך דעה צלולה?!"

(מתוך הספר מידות והנהגות טובות)

שמעתי סיפור מופלא, שהיה בירושלים עיה"ק. גביר, תומך ידוע במוסדות ירושלים, בא לבקר בארץ הקודש, וגבאי המוסדות ליווהו והראו לו את "עץ חיים", את בית החולים "ביקור חולים", ומוסדות הצדקה והכוללים. בגמר הביקור הביאוהו לבית רבה של ירושלים, רבי שמואל סלנט. הרב ישב ושוחח עמו. תוך כדי שיחה, נכנס אברך צנוע ובא לשאול את רבי שמואל סלנט שאלה בהלכה, מיד הפסיק רבי שמואל לדבר עם האורח הנדיב, וישב ושוחח בארוכה עם האברך הצנוע.

הגביר נפגע מאד מיחסו של רבי שמואל, ועזב את הבית בכעס גדול. הגבאים ניסו להרגיעו, אך ללא הועיל. החליטו ביניהם הגבאים להראות לגביר את חיי האברך הצנוע. הם אמרו לגביר: "לכשתראה מי הוא האברך, אולי תשנה את דעתך."

לעת ערב הגיעו לחלון ביתו של האברך, שהיה גר במרתף כאשר חצי מקומת הדירה היה בתוך האדמה וחציו השני נמצא מעל האדמה. הם ראו איך יושבים האברך עם שבעת בניו סביב השולחן, ואוכלים לחם עם קצת שמן. אח"כ מזג להם כוס חלב שרק שליש מהכוס הכיל חלב.

זכורני, שהייתי פעם אצל ראש ישיבה אחד, חסידא קדישא. כאשר נכנסנו לביתו אחרי התפילה בליל שבת, מצאנו שולחן ערוך במיטב הכלים. ראש הישיבה אמר לאשתו הרבנית: "אני אומר לך, בבתי המלון המפוארים ביותר שבהם הייתי, אין כזו עריכה, בכל פעם כשאני רואה את עריכת השולחן שלך, אני מתפעל מחדש!"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על חשיבות הכרת הטוב

"האשה אשר נתתה עמדי" (בראשית ג', י"ב)

בצעירותי, כשלמדתי בחיפה בישיבת "תפארת ישראל", זכינו לשמוע שיחות מפי ראש הישיבה רבי מאיר רובמן זצ"ל. באחת משיחותי לימד אותנו עומק ביסוד הגדול של הכרת הטוב המובא בספרים הקדושים: חיוב הכרת הטוב אינו דוקא להחזיק טובה לאותו אדם שהיטיב לנו. אמנם יש ענין להחזיר לו טובה, חובת הכרת הטוב היא עבור האדם בעצמו, שהוא לא ירגיש כפוי טובה!

ענין הכרת הטוב אינו מבחינת תגמול למי שעשה לי טובה, אלא שאני בעצמי ארגיש שהדבר הזה עשה לי טובה, וכדי שתהיה לי ההרגשה שמישהו עשה לי טובה, אין זה מן הראוי שלא אחזיר לו טובה, או שאזיק לו.

מידת הכרת הטוב נובעת מענוה

מהו המקור למידה זו של הכרת הטוב? מנין מגיע לאדם הרצון להכיר טובה למי שהיטיב עמו?

ביאר ראש הישיבה, הרב רובמן זצ"ל, כי מדת הכרת הטוב נובעת מהכרת שפלות עצמו. האדם העניו, המרגיש שאינו בר מעלה על פני מיטיבו, אינו חש שחברו חייב לו, ומתוך כך אינו מבין: במה זכיתי לקבל את הטובה? הרי אין מגיע לי כלום! אם כן, אני חייב להיטיב עמו כנגד זה! והוא משתדל בכל הזדמנות להכיר טובה ולגמול טוב עם מי שעשה לו את הטובה.

ככל שאדם עניו יותר, הוא מרגיש יותר חובה להכיר טובה אפילו על טובה קטנה שנעשתה עבורו. גם לאחר שנים רבות חש הוא, שהוא חייב את נפשו ממש לעושה הטובה!

לעומת זאת, בעל גאווה מרגיש תמיד שעל כולם לתת לו ולכבד אותו. המחשבה שלו היא: 'מגיע לי!' ואם קיבל ממישהו טובה, הוא אינו מבין מדוע עליו להכיר לו טובה על כך: 'מה הטובה שעשה לי? מי הוא בכלל, שאני צריך להכיר לו טובה?' מחשבות אלה נובעות מגאווה עצמית, ומונעות ממנו להשיב טובה על טובה.

דוגמא קיצונית ראינו אצל המן הרשע, הגאוותן המפורסם, שכל מחשבתו היתה: 'מגיע לי!'

גם לאחר שאחשוורוש גידלו מעל כל השרים ונתן לו זכויות מיוחדות, לא הרגיש חייב כלל, אלא להפך. כאשר דיבר עמו המלך על פרס מיוחד המגיע לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, לא היה לו כל ספק כי מדובר בו עצמו - "למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני?" הרי מגיע לי, מגיע לי יותר! אהבת עצמו והגדלת ערכו בעיניו, הביאוהו לחשוב כאילו מגיע לו כל כבוד שנתנו לו, ומדוע עליו להכיר טובה על כך?

כך עלול להיראות לבסוף מי שאינו עובד על עצמו וחושב תמיד שמגיע לו לקבל מבני משפחתו, מחבריו ומעל הכל - מהקב"ה! אולם מי שמכיר בערכו ויודע שאף אחד אינו חייב לו, מתרגל להודות על כל מה שמקבל, גם מאדם פשוט, קל וחומר מבורא העולם.

הכרת הטוב לראש הישיבה

ניתן ללמוד רבות מהכרת הטוב של גדולי ישראל בכל הדורות, שכל מה שעשו עבורם נחשב בעיניהם טובה גדולה, ומשום כך הרגישו חובה עצומה להשיב טובה.

להלן דבריו של משגיח ישיבת פוניבז', רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהכרת הטוב שלו מעידה על גודל ענוותנותו.

יום אחד נגש רבי יחזקאל זצ"ל לרבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, שהיה אחד מגדולי מגידי השעור של ישיבת פוניבז', ושאלו: "רבי שמואל, היודע אתה כי היום הוא יום הזכרון של ראש הישיבה, הרב יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, האם שלחת לו איזו 'חבילה' קטנה?"

המשיך רבי יחזקאל וסיפר: "מיום פטירתו של ראש הישיבה, לפני למעלה מעשור, בכל יום אני מחפש לשלח לו איזו 'חבילה', איזו מצוה או משנה שנלמדה ליזכותו, וכל כך למה? מפני שהוא עשה אותי משגיח פה וזיכה אותי בזכות כה גדולה, ועל כך אני חייב לשלם לו. ובמה אשלם לו? בכל יום אני משתדל באיזה דבר של שבירת הרצונות שלי, לכבודו של ראש הישיבה בעולם העליון. אני חושב להגיב - ואיני מגיב, רוצה להנות מאיזה דבר - ואיני נהנה! לכבודו, וכך שובר אני את הרצון שלי."

ולא רק ביום הזכרון, אלא יום-יום השתדל רבי יחזקאל לשלוח 'פעקאלע' לראש הישיבה בתור הכרת הטוב על שזיכה אותו למעמד כזה - של משגיח. עד כדי כך! גאון עולם, קדוש עליון, רבי יחזקאל לוינשטיין, שזכה לשמש בקודש כמשגיח בישיבת פוניבז' בזכות עצמו, בזכות תורתו וקדושתו! אך הוא, ברוב ענוותנותו, לא חשב שהתפקיד מגיע לו כלל, והרגיש שהרב מפוניבז' עשה לו טובה גדולה מאד מאד שמינהו למשגיח בישיבה.

אורח טוב - מהו אומר?

הגמרא (ברכות נח ע"א) אומרת: "אורח טוב - מהו אומר? - כמה טרחו טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי."

האורח הטוב מחשיב כל פרט ופרט מן הטובות שמקבל. הוא מרגיש שכל מה שעושים לו זהו חסד שעושים עמו, ואין חייבים לו כלל. והוא מחשיב כל כך כל דבר, עד שמרגיש שכל הטרחה שטרחו המארחים לפני הסעודה היתה בשבילו.

הרי הם הלכו וקנו בשר, נכון שהם קנו גם בשביל בני הבית, אך האם בשל כך אודה להם רק על החתיכה שלי? ודאי שלא! הוא מרגיש שכל הקניות שקנו היו רק בשבילו, וכל הטרחות, הנקיונות וההכנות לסעודה - הכל נעשה רק עבורו.

ממשיכה הגמרא ומתארת: "אבל אורח רע - מהו אומר? מה טורח טרח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחת שתיתי, כל

אם ניכנס גם אנו לביתנו, ונאמר לבני הבית: 'אתם יודעים לערוך שלחן! לא ראיתי בשום מקום עריכת שולחן כזאת!' איזו הרגשה טובה נגרום להם... בשעה שאדם נכנס לביתו בליל שבת ומברך: "שבת שלום", האין לך שלום יותר גדול מזה?

אבל, אדם שאינו רוצה להחזיק טובה לזולת, אדם שחסר לו בהכרת הטוב, יאמר לעצמו: 'עזוב, אלה דברים קטנים, אני צריך לשים את הראש שלי בהם? מתאים יותר להתפעל מתוספות, ממחרש"א, ולא מדברים כאלה'. אבל אין זה נכון! החזון איש אומר, וזה מיוסד על דברי רבותינו: כל מגמתה של האשה למצוא חן בעיני בעלה, וממילא כל מה שהיא עושה, ובעלה יאמר לה שזה מצא חן בעיניו, היא תהנה מכך הנאה הכי גדולה: מצאתי חן בעיני בעלי!

הדבר הגרוע ביותר בבית הוא מציאת חסרונות באשה! אוי ואבוי כשזה המצב!

הכרת הטוב לכל מי שהתכוון להיטיב

רבי משה שמואל ספירא זצ"ל, ראש ישיבת "באר יעקב", סיפר על רבי יצחק אלחנן סיפור, שממנו ניכרת שוב רגישותו הרבה לכבוד הזולת. אירע פעם שאחד מהבחורים בקהילה נחטף. בני המשפחה היו מודאגים מאד, וכל העיר היתה כמרקחה. מה לא עשה הרב כדי למצוא אותו; דיבר עם מי שנוגע בדבר, השתדל אצל השלטונות, ונתן את כל לבו ממש כדי לאתר את החוטפים ולהחזיר את הבחור לביתו בריא ושלם. גם הפרנסים עמלו רבות, אבל הרב עמל ביותר, והיה בוכה ומתפלל על כך במשך שבוע ימים. כעבור שבוע, לאחר מאמצים כבירים, אותרו החוטפים, ברוך ה', והבחור הובא בריא ושלם בחזרה לעיר.

מששב הבחור לעיר, רץ אחד מבני הקהילה אל הרב ובישר לו: 'ברוך ה', הבחור חזר, והוא שלם ובריא, הרב אינו צריך לדאוג!' מיד חיבקו הרב, ושמח שמחה גדולה, הודה לו הרב מאד ואמר: "תזכה למצוות, בשורה טובה תדשן עצם".

עוד זה מדבר, וזה בא, ויאמר הבא: "הרב היה מודאג כל כך, אני רוצה לבשר לרב שהבחור חזר!" הוא לא ידע שמישהו אחר כבר בשרו... אך הרב קיבל אף אותו בסבר פנים יפות, והודה לו על שטרך לבוא ולבשר לו. אחריו הגיע אדם נוסף לבשר לרב על הישועה, עוד ועוד אנשים נכנסו אל הרב בשמחה, וכל אחד שהגיע, לא יכול היה להבין מהרב כלל, שהרב כבר שמע ויודע! הרב התייחס לכל אחד כאילו הוא הראשון שבא לבשר לו את הבשורה הטובה!

ומדוע? הרב רצה לתת לכל אחד ואחד את ההרגשה הטובה... והכיר טובה לכל אחד על שרצה להיטיב עמו ולבשר לו.

כמה עלינו להתחזק בכבוד הזולת, וגם אם מישהו משמיע לנו אמרה או שמועה שכבר שמענו, נאזין לו בשמחה ובכבוד, ולא נפטיר לעומתו: "אה זה? שמעת, מה אתה מחדש לי חידושים"...

העניו מכיר בטובתו של הקב"ה

מידות טובות הן תנאי לעליה בעבודת ה', עם מידות טובות אפשר להגיע לדרגות גבוהות בתורה ובריאת שמים. הסברנו שהשפל ברוחו, בעל מידת הענוה יכול להגיע למידת הכרת הטוב. הרגשת הכרת הטוב, שיש לאדם כלפי מי שמיטיב איתו, מביאה אותו להכיר טובה להקב"ה על כל מה שנותן לו.

(קטעים מתוך הספר 'משכני אחר' שמות)

טורח שטרך בעל הבית זה - לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו". אורח רע הוא אדם, שהשקפת החיים שלו היא: "מגיע לי", ובתור אחד כזה, כאשר יסעד על שולחן מארחיו תהיה מחשבתו: "מה בסך הכל עשה בשבילי בעל הבית? כוס אחת של יין נתן לי, חתיכה אחת של בשר נתן לי, וכמעט שלא טרח לכבודי, אלא לכבוד בני משפחתי".

כל מה שהוא מקבל נחשב קטן בעיניו, כי הלא גם אחרים מקבלים. הנה יש לו למארח בנים וחתינים. הם ישבו, אכלו ושתו, ואני רק נספח... זהו אורח רע: חושב הוא שמקבל רק דרך אגב, וממילא לא חשובה בעיניו הטרחה שטרחו כדי לארחו, ואינו חש הכרת הטוב. וזה נובע מרב גאוותו שחושב שהיה מתאים שיטפלו בו באופן מיוחד...

ומנגד האורח היהיר יושב גם האורח הטוב. הוא רבוב ענוותנותו מחשיב את כל הטובות שקיבל בכל הזמן ומעריך את כל הטרחה כאילו הכל נעשה במיוחד בשבילו. זה תופס במוחו מקום חשוב, ולכן הוא מרגיש חובה גדולה של הכרת הטוב!

זוהי העבודה הנדרשת מאתנו, להחשיב את הטובה כל כך, ולחשוב שכל הטובה נעשתה רק עבורנו, עד שממילא נרגיש חובה להכיר טובה. העובדה, שגם אחרים קיבלו את אותה טובה, או נהנו יחד איתי, לא צריכה לעניין אותי כלל. הם ראויים לקבל את הטובה וזכאים לכך, אבל אני אינני ראוי לכך... מי שמרגיש כך, נכנע לפני מיטיבו, כדברי המדרש שהבאנו לעיל: "מי שהוא פותח פתחו לחברו - נפשו חייב לו".

בטויי הכרת הטוב בבית

בראש ובראשונה עלינו להכיר טובה לבני הבית, וכמובן, חשוב לא פחות לבטא בקול את תודתנו אליהם. כל אדם שאינו הולך בהרגשת "מגיע לי" הנגרמת מגאוה, יהיה מוכן לקבל בתודה את כל מה שטרחו להכין עבורו. אך עליו להכיר על כך טובה ולהודות בפועל לעושה הטובה.

בא יהודי הביתה ורואה שאשתו הכינה לו מרק חם, הוא אוכל, ואפילו נהנה, ומה הוא אומר בלבו? "אם אגיד לה מלה טובה, היא תרגיש את עצמה 'על הגובה', ותחשוב כאילו אני כל כך תאוותן למרק החם שלה"... זהו החשבון שהוא עושה...

ומאיפה כל החשבון נובע? מהגאוה העצמית של האדם, כי אם היתה בו מידת הענוה והשפלות, היה מוכן להרכין את ראשו, מכיר לה טובה ואומר מיד: "כמה טעים המרק, תודה רבה, לא ידעתי שאזכה היום למרק כה מיוחד, בפרט עכשיו כשקר קצת בחוץ"...

מה גורם לו לתת לאשתו מחמאה כזו? ההרגשה שהוא חייב לה! זוהי הכרת הטוב! אם אינך מכיר טובה, זה בשל העובדה שאינך רוצה להרגיש חייב, ולכן אינך אומר כלום. לעומת זאת אדם שמכיר טובה, אין לו כפיות טובה, הוא נכנס לביתו ואומר תודה.

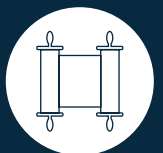

זכורני, שהייתי פעם אצל ראש ישיבה אחד, חסידא קדישא. כאשר נכנסנו לביתו אחרי התפילה בליל שבת, מצאנו שולחן ערוך במיטב הכלים. ראש הישיבה אמר לאשתו הרבנית: "אני אומר לך, בבתי המלון המפוארים ביותר שבהם הייתי, אין כזו עריכה פדנטית ומדוייקת כמו שלך, בכל פעם כשאני רואה את עריכת השולחן שלך, אני מתפעל מחדש - באיזה טוב טעם ודעת את עושה זאת!"

ואומר לכם את האמת, אני בטוח, אין לי צל של ספק, שבכל ליל שבת הוא אומר לה כך!

- מדוע שינתה תורה את הסדר הראוי לה רק מחמת טענתן המוטעית של האומות?
- מדוע נברא האדם חסר שלימות, ללא אשה, ולא יחד עם בת זוגו?
- כיצד שמרו הכרובים והחרב המתהפכת על גן עדן?
- מדוע דרכו של איש לחזר על אשה, ואין דרכה של אשה לחזר על איש?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

מאות הנאספים חגגו את שמחת הבר המצווה. אך מי שהציץ לכיוון ה"מזרח" נדהם לגלות שהחתן כבר עטור בזקן לבן... הייתה זו "מסיבת הפתעה" שהכינה משפחת זיידנפלד לראש המשפחה, 70 שנה לאחר הבר מצוה המקורית שלא נחגגה

סיפור מרתק על 'להתחיל מבראשית' של רבי ישעי' זיידנפלד שליט"א

מלהשתתף בשמחה הגדולה הזו. בשלב זה, רעייתי - שנולדה וגדלה בטורונטו - לא עומדת על עומק המשמעות של שמחת החתונה. היא הרי לא עברה את השואה, וגם ממני לא שמעה רבות על מאורעותיה.

החתונה התקרבה, אך היות ושניים מילדי לא חשו אז בטוב, ביקשה ממני רעייתי שאטוס לבד והיא תישאר לשמור על הילדים בבית. לפני שיצאתי לא שכחה לבקש ממני שכאשר אשוב אספר לה ולילדים את כל החוויות שעברו עלי.

בטיסת חזור התרחש הסיפור שתיארת, אך מיד כאשר ירדתי מהמטוס נמחה מראשי המפגש המדהים והטעון עם המציל שלי. זה נמחק מזיכרוני - כביכול מעולם לא התרחש. נכנסתי הביתה ותיארת את כל החוויות מהטיסה לחתונה, חילקתי מתנות - אך אף מילה על "האיש מטקסס".

חלפו שנתיים והוזמנתי למסיבה בהשתתפות צוות החינוך של בית הספר שלנו בניו אורלינס. מארגן האירוע ביקש מהנוכחים לספר על חוויות יוצאות דופן שהתרחשו בחייהם. יודגש שבעירנו בקושי התגוררו ניצולי שואה - אלו העדיפו בדרך כלל להתחיל את חייהם החדשים בסביבה יותר אוהדת, כמו ניו יורק, שיקגו וכדו', שם התגוררו המוני יהודים.

נעמדתי וסיפרתי בקצרה את קורות הסבל שלי בשואה וסיימתי בתיאור אותו מפגש מפתיע בטיסה שבין קנדה לארה"ב. רוב הנוכחים דמעו כאשר שמעו את התיאורים, גם רעייתי - שנכחה שם - דמעה, אך בנוסף לכל הייתה נסערת עד עמקי נשמתה. היא פרצה בבכי ושאלה: "איך ייתכן? מדוע לא סיפרת לי את זה כאשר חזרת מהחתונה בטורונטו? למה הסתרת את זה ממני ומהילדים?".

הסיפור הזה מצביע על המשקעים שנושאים עימם ניצולי השואה למשך כל ימי חייהם. וזה אומר שכאשר ניצולי השואה שיקמו את עצמם, כאשר הם "התחילו מבראשית", לא עשו זאת לאחר ש"ריפאו" את עצמם מטרגדיות השואה - אלא למרות הטרגדיות. "להתחיל מבראשית" זה לא למחוק את העבר, אלא זה להשאיר מקום בנפש לצד העבר. מי שחווה את השואה לעולם לא יהי מסוגל לשכוח זאת, וכפי שסיפרתי ייתכן גם שבמשך עשרות שנים אפילו לא יהי מסוגל לדבר על כך. אך יחד עם זאת, לצד הכאב שלעולם לא יימחק, יש להצמיח ענף חדש של חיים! איך עושים את זה? איך המוות שרודף מהעבר והחיים כלפי העתיד משמשים בערבוביה?

לקראת המראה בטיסה מטורונטו לארצות הברית, צעד לו הרה"ח רבי ישעי' זיידנפלד שליט"א מעדנות למקום הישיבה המסומן. כדי להתיישב שם, היה עליו לבקש ממי שישב במעבר לאפשר זאת. אך הלה היה כל כך שקוע בעיתון, שכלל לא שם לב לנוכחותו. רבי ישעי' לחש 'אקסקיזומי' אך עוד לפני שהספיק להתיישב הכריזו: "ראביי זיידנפלד!" "ראביי זיידנפלד!"

הוא הגביה את ידו כדי שהדייל יאתר אותו, והלה מסר לו כמה פרטים בקשר לאוכל הכשר שהזמין, פנה להתיישב ובעל העיתון התיק את פניו מהאותיות הקטנות ואמר לו: "אתה יודע: גם אני יהודי!"

הרב זיידנפלד: שמחתי לערוך עמו היכרות ובמהלך השיחה התעניין: "איך ניצלת מהשואה?" הסיפור התרחש לפני עשרות שנים - כשהיינו הרבה יותר קרובים לשואה. סיפרתי לו שאני הייתי ברכבת האחרונה שיצאה ממחנה כפיה לאושוויץ, אבל בדרך הגיעו הפרטיזנים ו... ו... אז שמת לי לב שהמאזין שלי מחוויר ורועד!

הוא הרים את ידו הימנית וקרא "תפסיק!" "תפסיק!" והמשיך לספר את הסיפור מהנקודה בה עצרתי. הוא תיאר כיצד הפציצו הפרטיזנים את פסי הרכבת ובכך גרמו לעצירתה - מה שהביא להצלת 10,000 יהודים. הוא דייק כל כך בפרטים, שהיה ברור שגם הוא אחד מנוסעי אותה רכבת.

כאשר סיים את דבריו שאלתי את עצמי בקול ובהתרגשות "היתכן? היתכן ששלושים שנה לאחר ההתרחשות אפגוש על מטוס - בין שמים לארץ - יהודי שניצל איתי באותה רכבת בדרך לאושוויץ?!"

ואז הוא הפתיע אותי: "לא. לא הייתי באותה רכבת!" שאלתי: "אז איך אתה מכיר את כל הפרטים?!" הוא השיב: "הייתי המפקד של פלוגת הפרטיזנים שהפציצה את הפסים!"

נו, אתה הרי עוסק בכתיבה! תתאר לי בבקשה איך הסיפור הזה צריך להמשיך?

"...ואז נפלו המציל והניצול איש על כתפי רעהו. התחבקו והתנשקו! הניצול פרץ בבכי מסעיר ושאל את המציל: "איך אני יכול להודות לך על החיים שהענקת לי במתנה? ועל 10,000 יהודים שלא הגיעו לאושוויץ - בזכותך?!"... לפני שנפרדו השניים לאחר הנחיתה, החליפו ביניהם פרטים והבטיחו להמשיך ולשמור על קשר עד יומם האחרון."

כן. כך זה אולי היה אמור להמשיך... אבל אתה רוצה לשמוע איך זה המשיך באמת? אל תתאכזב אבל אף אחד לא נפל על כתפי רעהו. אף אחד גם לא בכה, מהר מאוד "העברנו נושא" וכאשר נפרדנו אפילו לא שאלנו אחד לשמו של השני! כל מה שאני יודע עליו כיום זה שהוא מתגורר בטקסס - במידה והוא עדיין לא עזב שם. ושהוא מוכר בגדי עור - במידה והוא עדיין לא יצא לפנסיה... לא החלפנו מספרי טלפון ולא כלום.

אתה יודע למה זה קרה? כי שנינו סבלנו "ממחלת הזיכרון"! שנינו היינו נפגעי אותה "פוביה" שמלווה את ניצולי השואה מיום הצלתם ועד יום הסתלקותם מן העולם. גם אם רצינו להמשיך ולשוחח פשוט לא יכולנו, זר לא יבין זאת!

הסיפור הזה לא מבטא את עומק משמעותו, ללא הרקע שקדם לו והשובל שנוצר ממנו:

באותן שנים מנהל רבי ישעי' בית ספר יהודי בעיר 'ניו אורלינס' שבמדינת לואיזיאנה בארה"ב, אחותו שמתגוררת בטורונטו מתקשרת להזמין אותו לחתונה של אחד מצאצאיה.

הרב זיידנפלד: אתה יודע מה המחשבה הראשונה שעולה לי בראש? נציג "דור שני לניצולי שואה" עומד להקים בית נאמן בישראל. אז נכון ש'מניו אורלינס' לטורונטו מפרידות שש שעות טיסה - אך שום דבר לא ימנע מאתנו

שלוש. בשעה היעודה יצעד לבית הכנסת הגדול 'בוסטון' בהר נוף, וכישר את המקום לשיעורי הדף היומי וכו' שיימסרו במקום - שיעורים בהם הוא מקפיד להשתתף. וגם הוא רואה סוג מסוים של "להתחיל מבראשית". ימי בחרותו חלפו עליו בתקופה בה שטפה את אירופה מערבולת ופסקו הישיבות - אך מי קבע שבגיל "שמונים פלוס" אי אפשר להיות "ישיבה בחור"?... הרב זיידנפלד: "לפני 70 שנה לא הכינו לי "דרשה" - אז יכולתי לדרוש בבר מצוה?... החלטתי לשזור זיכרונות לצד דברי שבח להקב"ה ולכל קרובי. את כל הדרשה אמרתי בניגון ההפטרה - אותה לא זכיתי לקרוא בשעתו בציבור..."

כאשר מתבונן אדם במכות שנוחתות עליו, הוא מגלה לפתע את ה"הקדים רפואה למכה" בה נוהג הקב"ה. התבוננות זו מעניקה לאדם כוחות מחודשים "להתחיל מבראשית" למרות המכות.

הרב זיידנפלד: בדיעבד התברר שאותה עלילת דם שטפלו על אבי הי"ד הצילה את חיי רוב המשפחה. מסתבר שכל יהודי אותה עיירה קטנה בה התגוררנו נרצחו בשואה. ואנו שנמלטנו מהמקום בעקבות העלילה זכינו ברובנו בחיים! אני תמיד חושב ושואל את עצמי האם אלמלא השואה הייתי זוכה לעלות אי פעם לארץ ישראל? האם הייתי זוכה ללמד תשב"ר תורה - זכות שהתגלגלה לידי בארה"ב? והאם בכלל הייתי מוצא את "הבאשערטע שלי" (המיועדת) מרת אסתר חנה פיגע ע"ה שהתגוררה בכלל בקנדה?! ההתבוננות הזו הוכיחה את עצמה שוב ושוב בכל המכות שהקב"ה שלח לי:

בשנות השמונים למדתי לדעת שהמשכורת שלי כמנהל ב"ס לא מספיקה להוצאות החינוך של ילדי וכו' והחלטתי להשקיע בנדל"ן. למדתי קורס מיוחד, ובתוך 6 שנים כבר היו בבעלותי 17 דירות. דמי השכירות כיסו את המשכנתאות לרכישת הדירות, ומהנותר יכולתי לחיות ברווח. הרבה מהדיירים שלי עבדו בתעשיית הנפט - שקיים בלואיזיאנה יותר אפילו מאשר בטקסס! כאשר התרחש משבר הנפט נעלמו משכירים מבלי לשלם, ואחרים אפילו לא נעלמו אלא פשוט הפסיקו לשלם.

המשכנתאות המשיכו לנשך עד שמצאתי את עצמי מכריז על פשיטת רגל. מי שלא עבר זאת - לא יבין זאת. לקחו לנו הכל - כולל את ביתנו הפרטי. לא אשכח כיצד ביקש השופט גם את טבעת הנישואין של אשתי, אך לבסוף ריחם עלינו וויתר. המאכזב מכל היה יחסם של החברים העשירים בעיר, שפשוט היטו כתף קרה. יוצא מן הכלל היה אחד בשם דייוויד הרמן שהלווה לי כסף לתקופה קצרה, ובהמשך נחלץ לעזרתי אחייני היקר שהלווה לי את מלוא הסכום "עד שירווח".

כיצד אני רואה בכך "הקדים רפואה למכה"?

ב-1989 (למניינם) עזבנו את 'ניו אורלינס', ועברנו להתגורר בברוקלין, ניו יורק, שם כבר התגוררו שניים מילדינו. הסתגלתי לתחום הנדל"ן של ניו יורק ובסייעתא דשמיא הצלחתי להחזיר את החוב הגדול לאחיין שלי. שימשתי כגבאי, חזן ובעל תוקע בבית הכנסת 'עץ חיים' והדבר העניק לי הרבה סיפוק. בתחילת קיץ תשס"א הודיעה לי רעייתי שברצונה לעלות לארץ ישראל. כבר למחרת התקשרה לשלוחה של הסוכנות בניו יורק ואמרה שברצונה להתגורר בארץ ישראל כבר בראש השנה הקרוב. הפקידה אמרה לי שזה נשמע כהלצה מכיוון שלמשפחה רגילה אורך שנה להתארגן, ללמוד שפה בסיסית וכו'. רעייתי הודיעה לה שהיא בכל מקרה מתכוונת לעלות. אם ניתן לסייע לה בהכוונה וכו' מה טוב ואם לאו תסתדר בכוחות עצמה!

חלף יום נוסף והתקשרו אלינו מהסוכנות. הם הנחו אותנו בקשר לפרוצדורות וכשבועיים לפני ראש השנה כבר התגוררנו בירושלים עיר הקודש!

כיצד אני רואה בכך "הקדים רפואה למכה"? כמה פעמים אמרה לי רעייתי, ואני גם אמרתי לה, שאם היינו נשארים להתגורר בארה"ב אזי ללא ספק לא היו לנו כוחות נפש להתמודד עם כל המכות. דווקא עלייתנו ארצה, ופתיחת חיים חדשים בירושלים עיר הקודש, היא שהעניקה לנו את הכוחות להתמודד. וכאשר אדם מסוגל להתמודד זו הרפואה הגדולה ביותר!

רפואה היא לא רק סילוק מחלה - רפואה כוללת גם את הכוח להתמודד עמה ולצדה - כלומר "להתחיל מבראשית"!

(מתוך ראיון ל"מוסף שבת קודש" יתד נאמן תשע"ד)

אתה מחזיר אותי לאותה חתונה בה השתתפתי בטורונטו. מצאתי את עצמי באולם מואר עם עיניים דומעות משמחה ומעצב. דמעה של שמחה עבור החתן הצעיר, ודמעה של עצב עבור האבא הי"ד. דמעה של שמחה עבור הכלה המאושרת, ודמעה של עצב עבור הסבתא שגם בגיל מופלג של 95 שנה לא יכלו הנאצים לתת לה לסיים את חייה בטבעיות...

"היתכן ששלושים שנה לאחר ההתרחשות אפגוש על מטוס בין שמים לארץ יהודי שניצל איתי באותה רכבת בדרך לאושוויץ?!"

איך באמת בוכים ושומחים יחדיו?!

כניצולים לא רצינו רק להוכיח לעולם כולו שעם ישראל חי, אלא רצינו להוכיח זאת גם ל...עצמנו! כן. אנחנו חיים ונמשיך להאמין בהשם ולהקים משפחות שהולכות בדרכי - כאילו לא הייתה שואה! אותה דמעת צער שזלגה על האבא שאיננו, היא גופא משכה אחריה את דמעת השמחה על הנכד שישנו!

עיניו של רבי ישעי' מצועפות ואני נאלץ להודות: לא נעים; אבל אני בוכה איתך!

סיפרתי את סיפור חיי בפני קבוצת צעירים. לפני שהתחלתי לדבר הגדרתי להם שהמטרה שלי "לנגוע בליבכם!" לקראת סוף ההרצאה, כאשר הדי התייפחיות עלו מכל האולם אמרתי להם: "ביקשתי לנגוע בליבכם - אבל אתם נגעתם בליבי!..."

"יהודי מלוכלך שכמוך, איך אתה מעז להתלונן על חבריך?"

רבי ישעי' נולד בעיירה ההונגרית "קרעסטיר" - שנודעה בגין הרה"ק רבי ישעיליה זצ"ל שחי ופעל בה. בעודו זאטוט עקרה משפחתו לכפר הקטן "טיסשו" שם למד בהמשך בביה"ס העממי. אחד מזיכרונות הילדות החזקים ביותר שלו, זה כיצד חבריו הגויים מתעמרים בו וכאשר הוא ניגש למורה להתלונן עליהם הוא זוכה לתגובה המדהימה הבאה: "יהודי מלוכלך שכמוך, איך אתה מעז להתלונן על חבריך בכיתה? תתייצב לפני מהר". המורה שהיה כומר נוצרי - היכה אותו באכזריות. כאשר חזר הביתה עם אצבעות נפוחות ונוטפות דם לקח אותו אביו לשופט הכפר שפחד להתערב בנעשה.

למרות גילו הצעיר, 8 בסך הכל, נאלץ להיפרד ממשפחתו וגלה לעיירה "סקרינו" שבישיבה המקומית למדו אחיו הגדולים. גם שם לא ניצל מחמת האנטישמיות, כאשר קבוצת נערים קברה אותו פעם בתוך השלג ואך בנס יצא משם חי.

באמצע מלחמת העולם השנייה, אך עוד לפני שהיא הגיע להונגריה, שזר גוי מקומי "עלילת דם" על אביו בגין שוד מקומי של גב' קליין היהודית שהסתיים ברצח. האחרון שהתאים לו להיות הרוצח היה אביו - ששימש ככלי קודש, כמו"ץ וחזן - אך עבור האנטישמים התאימה דמותו לעלילה יותר מכל. הרוצח האמיתי, קצב מקומי, הפיץ את העלילה ובגינה נעצר אביו וסבל מעינויים משך שלושה שבועות. משהתקשקש שלא להודות, ומשלא היו כל הוכחות לאשמתו, נאלצו לשחררו. אמנם, הסכנה עדיין ריחפה וסיכנה את חייו וזו הכריחה אותו להימלט על נפשו. במהלך תקופה מפחידה זו חל יום הבר מצווה של שיעל"ה הקטן - אך לא היה מי שיחגוג לו...

אולם שמחות ירושלמי, קיץ תשע"ג.

עשרות ומאות הנאספים חגגו את שמחת בר המצווה. אך מי שהציץ לכיוון ה"מזרח" נדהם לגלות שהחתן כבר עטור בזקן לבן... הייתה זו "מסיבת הפתעה" שהכינה משפחת זיידנפלד לראש המשפחה הנערץ - במלאות לו 83 שנה. כלומר, 70 שנה לאחר הבר מצוה המקורית שלא נחגגה.

וזה גם סוג של "להתחיל מבראשית". עלילת הדם מנעה לחגוג בגיל 13? לפי תורת חיי של רבי ישעי' תמיד ניתן להשלים! להתחיל מחדש...

מידי בוקר - וליתר דיוק מידי לילה - נפרד רבי ישעי' ממיטתו הנוחה בשעה

הופיע הספר

'לקראת שבת מלכתא' מבית 'דרשו'

חוברות 'לקראת שבת מלכתא', של 'דרשו' ענשיו בספר חדש
העלונים המבוקשים קובצו לספר חדש בתוספת מאמרים וסיפורים חדשים
עונג רוחני אמיתי

מתחילים מבראשית עם מתנות משמחות

מאות תלמידים מצטרפים לספסלי הלימודים במוסדות תורניים, ע"י פעילי 'אחינו' עוזר לנו לעזור להם, ותזכה גם אתה בזכויות לדורי דורות.

בוא להיות שותף בזכויות לדורי דורות. התורמים ינסו להגדלה כוללת בסכום של

50.000 ש"ח!

- פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח
- פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח
- פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח
- פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח
- פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח
- פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח
- ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחת

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מיידי עד לשווי

1790 ש"ח!

לרגל הוצאת הספר 'לקראת שבת' מסולו חדש ואטרקטיבי

10

תרומה בסך 18 ש"ח ל-18 חודשים סך תרומה 324 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 469 ש"ח:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 הספר החדש 'לקראת שבת' (בראשית א')
 2 כרכי משנה ברורה בכריכה רכה
 (מס' 1-2, שהם כשני שלישי מחלק א' סימנים א-ט)
 + 1 כרטיסים להגדלה הגדולה

1

תרומה בסך 18 ש"ח ל-15 חודשים סך תרומה 270 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 400 ש"ח:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 + כרטיס להגדלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ש"ח ל-20 חודשים סך תרומה 360 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 560 ש"ח:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגדלה הגדולה

4

תרומה בסך 18 ש"ח ל-22 חודשים סך תרומה 396 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 580 ש"ח:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
 + 2 כרטיסים להגדלה הגדולה

5

תרומה בסך 18 ש"ח ל-24 חודשים סך תרומה 432 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 630 ש"ח:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 + 3 כרטיסים להגדלה הגדולה

6

תרומה בסך 36 ש"ח ל-20 חודשים סך תרומה 720 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 1350 ש"ח:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגדלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ש"ח ל-24 חודשים סך תרומה 864 ש"ח
קבל מיידיית מתנה בסך 1790 ש"ח:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגדלה הגדולה

להצטרפות וקבלת המתנות: 02-5609000

מעשה שהיה בהיותו נער צעיר ויצא מבית המדרש בשבת אחה"צ וראה חבורת ילדי העיר בני גילו ששים ושמחים, ואומרים שיש משוגע בעיר... ושאל את הילדים, האם זה האיש משוגע הוא, והלא אני מכיר אותו מימים ימימה והוא נורמלי כאחד האדם?

הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א על ההשתדלות להביא פרנסה

"בזעת אפיך תאכל לחם" (בראשית ג', י"ט)

כתב מרן החפץ חיים בספר 'תורת הבית' שגזירת 'בזעת אפיך תאכל לחם', לא נגזרה על מלאכה יותר משמונה שעות עבודה ביום, וכמו שכתב הרמב"ם 'עוסק במלאכתו שליש היום'.

יש יחידי סגולה שניצלו מגזירה זאת, אך רובא דרובא נכללו בפתקא זאת, אך לא אכלנו כ"כ הרבה מעץ הדעת שנשחיר ימינו ושנותינו להבל ולריק. המידה הגדושה ביותר של קללת חטא עץ הדעת, היא לעסוק במלאכה באופן שזה יכול להגיע עד שמונה שעות ביום בלבד. תשע שעות ועשר שעות זה כבר 'עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם'. הקב"ה נותן פרנסה ע"י שמונה שעות בלבד. אם אין מזה פרנסה, תחליף לפרנסה אחרת כמ"ש בפרי הארץ. יש דרייווער הטוען שמוכרח לו מאה וחמישים אלף דולר לשנה, ולזה מוכרח לו לעבוד י"ב שעות ביום, הרי הוא מאבד צורת אדם וצורת יהודי, רחמנות גדולה על יהודי כזה. לדברי החפץ חיים עליו לחפש פרנסה אחרת. יהודי שלא נשאר לו זמן ללמוד ולהתפלל כראוי ולחנך בניו ובני ביתו כראוי, לא בזאת בחר השם. ומי שכן עובד יותר משמונה שעות, הרי הוא דכתיב "והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה..."

ח"ו, אלא 'אשר תראה' אתה תשים לב לשגעון שאתה מוכרח לעשות לעצמך.

עד שאמרו 'יעמוד מי שירצה'

והסביר זאת ע"פ משל ממעשה שהיה בהיותו נער צעיר ויצא מבית המדרש בשבת אחה"צ וראה חבורת ילדי העיר בני גילו ששים ושמחים, ואומרים שיש משוגע בעיר... ושאל את הילדים, האם זה איש משוגע הוא, והלא אני מכיר אותו מימים ימימה והוא נורמלי כאחד האדם? והשיבו לו הילדים, שבשבת זו בקריאת התורה קראו התוכחה, וחיפשו מי שיעלה עליה בתורה בקריאה זאת- כמו שנהגו הקהילות לקרוא לעליה לאחד המתפללים. ולא רצו לעלות. עד שאמרו 'יעמוד מי שירצה', ובסוף החליטו לקרוא התוכחה בלי עולה כלל, ורבים תפסו על זה איך קוראים בלי ברכה. והיו מהקהילות שזה היה חלק מההסכם עם המשמש שהוא יעלה בקריאת התוכחה... עד שיש קהילות שמצאו עצה, שהכריזו לפני שבת שכל המסכים לקנות עליה זאת, יקבל רובל. וכך נהגו באותה העיר. וסיפרו הילדים שזה האיש הוא ממש משוגע, כי קנה העליה של תוכחה הן בבית המדרש הגדול, ולאחר כשתי שעות עלה שוב בעליה זאת בבית הכנסת הקטן, ולאחר מכן פעם שלישית בבית הכנסת של החייתים, וכך בשישה בתי מדרשים עלה בעליה זאת, ועשה שישה רובל היום הזה. הילדים אמרו עליו שהוא משוגע, הגם שעשה כסף, אך מי שעושה כסף מתוכחה הוא משוגע ממש.

מספר רבי יעקב יוסף זצ"ל: בהיותי אז ילד קטן לא הבנתי את דברי הילדים כ"כ. אך בחלוף שנים רבות ראיתי אנשים ששולחים את ראש המשפחה לאמריקה [דאז] או לדרום אפריקה שיעבוד שם זמן רב ויכול לשלוח למחיית ביתו לאירופה מעטפה עם דולר או שניים. והייתי אומר לאלו המשפחות, שאילו היו יודעים איזו 'תוכחה' אביהם צריך לעבור שם באמריקה, הן בגשמיות והן ברוחניות, היו מבינים שהם ממש משוגעים כמו האיש הנ"ל שעשה שישה רובל מקריאת התוכחה. כי הוא נוסע למרחקים והוא לבדו בלי ביתו וילדיו, ועוסק במלאכתו מצאת החמה עד צאת הנשמה, וישן ברחובות קריה לחסוך לשלם למקום לינה, וכל עיקר יהדותו תלויה על בלימה, הרי הוא ממש משוגע שעושה כסף מתוכחה. וכן בימינו מי שטועה לומר שהוא נצרך לסמארטפון טרף לצורך פרנסתו, אין לך משוגע גדול ממנו שעושה כסף מהתוכחה.

וזהו חלק מתוכחת הגלות, והיית משוגע מהנהגה זולה כזאת, שחי כמשוגע עבור דולר, ממראה עיניך אשר תראה, שתראה את השכן שנוסע לאמריקה ושולח כסף, לכן גם אתה נוסע.. וברוך השם בימינו אין צריך להיות כ"כ משוגע בשביל לנסוע לאמריקה.

והוא פלא שאינו מתבייש לספר שהוא עובד יותר שעות, והלא מי שלוקח תרופות לעצבים ברי הוא שמתבייש לספר לאחרים שאינו כשאר בני האדם, ואיך אינו מתבייש לספר שהוא משוגע ועובד יותר שעות. מבהיל על הרעיון. אם יש משוגעים כאלה, צריך להתפלל עליהם לא בברכת ברך עלינו אלא בברכת רפאינו 'והעלה ארוכה ומרפא לכל תחלואינו, יהי רצון שתשלח במהרה רפואת הנפש מן השמים לכל אלו החושבים שלהתפרנס צריך יותר משמונה שעות'.

יהודי פיקח משאיר לנפשו כמה שעות ביום לגן עדן יהודי.

ואפי' אם הבוס אומר שתעבוד שעות נוספות וישלם לך בכפליים, תשיבנו 'אני אינני משוגע'. אע"פ שכתב הכסף משנה שמותר לעבוד את הים לצורכי פרנסה אע"פ שהוא מקום סכנה, דכתיב 'ואליו הוא נושא את נפשו' בשכיר יום, משמע שלצורך פרנסה עושים דברים שהם סכנה. אך אע"כ לא הותר להשתגע בשביל פרנסה. אלא שדרך האדם שהוא נבהל להון, ויש לאדם תאוה ובהילות לממון המיותר, כיון שהבוס משלם כפליים והוא מביא את הכסף הזה לביתו, ונדמה לו שהוא מרוויח, אך סופו של דבר שעת ראש השנה הבא ילך כל הכסף המיותר הזה או לרופא שיניים או לאינסטטור וכדו', כי הקב"ה אינו חשוד שינהיג אותנו באופן של שגעון.

הרב הכולל והראשון של ניו יארק היה רבי יעקב יוסף זצ"ל, לאחרונה נתפרסמו ניסים ונפלאות אצל הנוסעים על קברו סמוך לברוקלין, ורבים נוסעים ביום היארצייט כ"ד תמוז.

בפרשת כי תבוא בתוכחה כתיב 'והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה', אם יראה, מסתמא הוא עם עיניים?

וביאר רבי יעקב יוסף שיש שני מיני משוגעים, רוב משוגעים הם מחמת שחסר להם דעת ושכל, אך יש משוגע היוצא מן הכלל, כדוד המלך ששיחק כמשוגע אצל אכיש מלך גת, יש שלפעמים צריך אדם לעשות עצמו משוגע. החילוק בין שני המשוגעים הוא פשוט, שהראשון אין לו צער משגיגותיו, אין לו עגמת נפש ממה שהוא משוגע, כי הוא נמשל כבהמות נדמו. אחרים מצטערים ממנו ולא הוא עצמו. או יתכן שהוא מסתכל עלינו כמשוגע. אך המשוגע השני מצטער מאד לנהוג כך כמשוגע. אדם שהוא בר דעת ומוכרח לנהוג בשגעון יש לו עגמת נפש, משא"כ אחרים הרואים אותו שמחים בהצלחתו שיתפטר מצפרני הרשעים. וכך נהגו אבותינו בכל שנות הגלות להנצל מצבא אוסטריה וכדו', עשו עצמם כחולה ומשוגע. וזהו חלק מהתוכחה 'והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה', היינו לא שתהפך ממש למשוגע

הרי הוא מבטיח בזאת, שהבחורים הראשונים שיתייצבו למחר לתפילת שחרית, יקבלו כל אחד 'חמישים דולר'! עמד שם סמוך אלי אברך אחד עם בנו הילד, שמעתי שאמר האב לבנו הינוקא: חבל שאין אנחנו בחורים, שאני כבר אבא, ואתה רק ילד... אילו היינו בחורים היינו יכולים ביחד להרוויח מאה דולר!...

על 'שבת התאחדות' ועשרה ראשונים בבית הכנסת

יְיִשׁוּבֵת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (בראשית ב, ב)

לפני שנים אחדות השתתפתי ב'שבת התאחדות' שהתקיימה ברוב פאר והדר בעיר טלז-סטון, במתחם ענק שאכלס את כל המשתתפים באותה שבת מרוממת. בליל שבת קודש ישבתי עם הבחורים שיחי ל'שבת אחים' כנהוג, והארכתי עמהם בשיחה אודות החשיבות להגיע לתפילה בזמן, שבכך מוכיח האדם שחפץ הוא בקרבת ה', ושמתייחס ברצינות לעבודת התפילה. לא כן כשמגיעים מאוחר לתפילה, בעת שהציבור כבר מתקרבם לשמונה עשרה... הרי זה זלזול נורא בתפילה. הזכרתי גם את מה שאומרים העולם, שאם אבא מגיע לתפילה ב'ברוך שאמר' הרי שבנו כבר יגיע לבית הכנסת ל'ויברך דוד', ואילו הנכד כבר יבוא ל'נשמת'...

כולם אהובים כולם ברורים

עוד אמרתי באותו מעמד, במה שנפוץ היום מאוד שמחפשים אחר כל מיני סגולות, כדוגמת אמירת 'פרק שירה' ארבעים יום רצוף, או תפילה במקום המקדש ארבעים יום, אמירת 'שיר השירים', אמירת 'נשמת', אמירת 'פרשת המן' בצירוף התפילה הנודעת להרה"ק רבי מאיר מאפטא זצוק"ל, ועוד כהנה וכהנה. והנה כל אלו הסגולות חשובות ויקרות, כולם אהובים כולם ברורים, אבל בשולחן ערוך אינם מוזכרים. ולעומת זאת ישנה סגולה גדולה אחת, הנזכרת להדיא ונפסקת בשולחן ערוך הלכה למעשה! באורח חיים הלכות תפילה (סימן צ' סעיף י"ד), וזה"ל: "ישכים אדם לבית הכנסת, כדי שימנה עם היו"ד הראשונים". והטור שם מסיים בה (על פי ש"ס ברכות מז:): "לעולם ישכים אדם לבית הכנסת כדי שימנה עם י' ראשונים, שאפילו מאה באים אחריו, נוטל שכר כנגד כולם" עכ"ל.

אם כן הרי סגולה פסוקה לפנינו, שמי שזוכה להיות מן העשרה הראשונים בבית הכנסת, שכרו מובטח כנגד כולם! בין המשתתפים היה אחד מאנשי הקהילה שהתלהב מאוד מאותה דרשה, והוא קם והכריז בפני כל קהל הבחורים המשתתפים, שאחר שזכינו לשמוע עתה גודל חשיבות ענין 'עשרה ראשונים', הרי הוא מבטיח בזאת, שעשרות הבחורים הראשונים שיתייצבו למחר לתפילת שחרית, יקבלו כל אחד מהם 'חמישים דולר'! עהמדו שם מן הצד, סמוך למקומי, אברך אחד עם בנו הילד, ולאחר שנשמעה אותה 'הכרזה' ברחבי בית המדרש, אמר האב לבנו הינוקא: חבל שאין אנחנו בחורים, שאני

כבר אבא, ואילו אתה רק ילד... אילו היינו בחורים היינו יכולים ביחד להרוויח מאה דולר! - זה הרבה כסף!...

גם אם לא נקבל את הדולרים...

לאחר סיום האירוע קראתי לאותו אברך מן הצד, כדי שבנו הילד לא ישמע ולא ירגיש, והערתי בפניו על הדברים שהשמיע באוזני בנו הילד הרך. - הנה מה הבין הנער מתוך דבריך? שבשביל 'מאה דולר' כדאי ומשתלם להיות מעשרה ראשונים, ואילו בשביל הלכה פסוקה שבשולחן ערוך ששכר הבטחתה בצידה, לא צריך להיות מן העשרה ראשונים... - התוצאות מחינוך שכזה עלולות להביא לזלזול בדברי השולחן ערוך חלילה וחס, ועליך לתקן זאת! ואכן בהמשך הערב המתיק האב שיחה עם בנו על גודל כוחו של השולחן ערוך, שיש בו הלכות פסוקות, ועל האמונה השלמה שאנו מאמינים בכל תיבה ואת שבשולחן ערוך, ולפיכך ראוי הדבר שנקיים שנינו את פסקו בענין עשרה הראשונים, גם אם לא נקבל את הדולרים... למותר לציין, שלמחרת היו האב עם בנו הילד מן העשרה ראשונים שהקדימו לתפילה, שלא על מנת לקבל פרס!

כן יתן ה' שנזכה להתפלל לפניו כראוי וכנכון, ויתקבלו תפילותינו ברחמים וברצון, אמן.

[טיב הקהילה עקב תשע"ח]

<< המשך מעמוד קודם

כמו תוכחת 'והיית משוגע'

וכן כתב באגרא דכלה על קללת 'ואכלתם בשר בניכם ובנותיכם' הם אלו שעוסקים במלאכתם יתר על המדה, ואין להם זמן לחנך בניהם ובנותיהם. הרי הוא ממש כאוכל בשרם רח"ל. וכל זה עם תירוץ של 'פרנסה'. כמו תוכחת 'והייתם משוגע' שנתקיים בו עם תירוץ של פרנסה. כי הוא אוכל פרנסה על חשבון חיי בניו ובנותיו לנצח נצחים.

וכמשל הנ"ל שאמרו הילדים שהוא משוגע על שהתפרנס מהתוכחה, כמו כן בתוכחת והיית משוגע, אין אתה צריך להחליט שאתה מקבל על עצמך תוכחה זאת. תן לאחרים להיות משוגעים, אלה ששמחים שיש להם שישה מקצועות ביד, ופותחים ברוזים נוספים מדי יום ביום לאותה חבית של משקה, ונדמה להם שהרוויחו עוד ועוד.

אנו יושבים כאן וצוחקים מאחרים, צריך לרפא את עצמנו, לכל אחד יש מעט מזה השיגעון, והרי כל משוגע צריך ללכת להתרפא לקחת כדורים ותרופות, ואלו הם הספה"ק שמלמדים אותנו ליישב דעתו ולהסתכל על התכלית הנצחית, ולחזור להתרפא ולהיות אדם נורמלי.

אם יעבוד שעה אחת בלבד

להיזכר שבאמת הקב"ה הוא לבדו זן ומפרנס לכל, והוא לא מבקש ממני יותר משמונה שעות עבודה. לא כמו שחשב עד היום שהוא מפרנס עצמו ולכן עבד י"ד שעות, כשיחזור לחובות הלבבות שער הבטחון ויבין שהקב"ה לבדו מפרנס, אלא שביקש 'וברכתיך בכל אשר תעשה' ותכין ברז לחבית הפרנסה, וגם בזה לא ירמה את עצמו, כמ"ש הרמב"ן שההתעסקות שלנו צריכה לכסות את הנס, אם יעבוד שעה אחת בלבד, הרי מרמה את עצמו, אא"כ זכה למדרגת הבעש"ט [ויתכן מאד שכך] שהוא חי בדרך נס ומספיקה השתדלות של רגע. והחזו"א הוסיף שאין צריך להדר ולכסות כל הנס שלא יהיה נס נגלה, בריבוי גדול של השתדלות, אלא מספיק לכסותו בשני שליש, לדוגמא אם צריך ג' אלף דולר לחודש לפרנסתו, יעסוק במלאכה שנדמה שמתפרנס ב' אלף לחודש.

כי מספיק לכסות את הנס עד שני שלישי. והח"ח פסק שבח' שעות עבודה בוודאי יוצאים ידי חובת השתדלות. כל מה שיותר מזה, נכלל בתוכחת 'והיית משוגע'.

[מתוך 'ממשקה ישראל' אב תשע"ח]

נדחפתי אל מחוץ לדלת שנטרקה, וכבת אחת קידמה את פני הרוח הנוראה של סיביר והתחלתי רועד בכל גופי, הבנתי שיש לי כמה דקות למצוא פתרון מהיה, אחרת אני מתמוטט וקופא למוות. ואז הבחנתי במלונה של הכלב. הוא היה גדול ורביץ במלונה כשראשו בפתח, נשימותיו כבדות וענן של אדים מיתמר עם כל נשימה שלו. החלטתי לנסות להיכנס איתו למלונה

הסיפור המדהים של מסירות נפש לשמירת השבת של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"ישיבת ביום השביעי" (בראשית ב', ג')

סיפר לי הרב: "במלחמה העולמית השנייה - גזרו על בחורי הישיבה הפולנים 25 שנות מאסר בסיביר. לאחר כשנה וחצי במחנה הסגר בסיביר שוחררו, על תנאי - אסור היה לנו לצאת מהאזור שנקרא 'קולחוז' ועלינו לעבוד שם בכל עבודה מזדמנת בכדי שנוכל לקבל תלושי מזון. כל הבחורים ששרדו את המחנה התפזרו בשטח מגודר קרוב למחנה העבודה בסיביר הקפואה. בכל אירופה התנהלה בעוצמה המלחמה הנוראה וגבתה מחיר דמים נורא. דם האדם הפך זול. מיליונים נהרגו. וכאן בקולחוז לא היה לי עדיין מושג ממה שקרה למשפחה שלי - ושאני השריד האחרון למשפחת גלינסקי."

השהיה בחוץ סכנת מוות מיידית

לשרוד פירושו שמונים גרם לחם וצלוחית מרק. קרח ומים לא היה חסר. הקור בחוץ היה נורא ואיום. 40 מעלות מתחת לאפס בתוספת רוח חרישית, הפכה את השהיה בחוץ לסכנת מוות מיידית. לא יתכן להסתובב בחוץ יותר מחצי שעה. גוף האדם לא מסוגל לשרוד, כל נוזל הפך קרח בתוך שניות ממש.

מצאתי אכסניה בבית איכר יהודי פשוט, הוא היה אדם מגושם ופשוט. לפרנסתו עבד במאפייה הממשלתית שבעה ימים בשבוע. הוא אירח אותי אבל מזון לא נתן לי. היה די לי בכך שנתן לי ללון בביתו ולהתחמם ליד התנור. בהזדמנויות שהצליח להגניב לחם מהמאפייה לא התחלק איתי אפילו בפירור. אבל לא היו לי טענות כלפיו. ביתו היה מוקף בשלג עמוק ומסביב לבית היתה שמירה של כלב סיבירי, הכלב היה קשור בשלשלת ברזל והסתובב סביב.

אתה מעדיף להיות בטלן?!

והנה, יום אחד הוא מגיע וצהלתו על פניו "מצאתי לך עבודה ומעכשיו לא תסתובב כמו בטלן ויהיה לך גם לחם לאכול". מה קרה? אחד העובדים במאפייה גויס לצבא ומקום העבודה שלו התפנה, תפקידו היה למשוך את השמן בתבניות האפייה. האיכר היה מרוצה מעצמו שהצליח לשכנע את בעל המאפייה לקבל אותי לעבודה.

אמר לי בפנים זורחות: "אני שכנעתי את האחראי ואמרתי לו שאתה אדם ישר ואתה לא גונב ואתה חרוץ ובריא". כמעט רקד מההישג.

נבהלתי מעט ובעדינות אמרתי לו שיש בעיה עם המשרה כי אני שומר את השבת ובמאפייה עובדים בשבת. האיש נדהם והיה כעוס מאוד והרעים עלי בקולו: "אתה מעדיף להיות בטלן?! לשוטט כל היום, אז אתה טפיל, הא?!" הוא חשב שהוא מציל אותי מרעב ואני בועט במתנתו. הצעקות היו רמות ולא הצלחתי להרגיעו מכעסו ולפני שהספקתי לשכנע אותו שאינני כזה כבר נדחפתי אל מחוץ לדלת שנטרקה כבעס ע"י האיש.

הדלת הכבדה נסגרה, וכבת אחת קידמה את פני הרוח הנוראה של סיביר. חושך בחוץ, קור שחדר לעצמות והתחלתי רועד בכל גופי, הבטתי ימין ושמאל והבנתי שיש לי בסה"כ כמה דקות למצוא פתרון מהיר. אחרת אני מתמוטט וקופא למוות. מלמלתי בשפתיי הרועדות תפילה חרישית לאבינו שבשמים ואז הבחנתי במלונה של הכלב. הוא היה גדול ורביץ במלונה כשראשו בפתח, נשימותיו כבדות וענן של אדים מיתמר עם כל נשימה שלו. חשבתי שהנה כבר כמה ימים שאני בביתו של האיש ואולי כבר הכלב התרגל אלי - החלטתי לנסות להיכנס איתו למלונה - הכנסת אורחים זו מצווה.

אני מתקרב אליו באיטיות ואני רואה שהכלב רק מתבונן בי - לאט לאט

אני נדחק פנימה והכלב מפנה לי מקום והנה אני רואה שחמים ונעים אצלו במלונה. שכבתי במתח נורא לצידו עד אשר נרדמתי. בבוקר קמתי ויצאתי לאט החוצה. הודיתי לה' ומיהרתי לצאת מהאזור וחיפשתי פתרון למצבי.

הסוס שמציעים לך עומד למוט

בחוץ פגשתי ביהודי נוסף, אדם זקן שירד מהדרך היהודית, אמנם נכדי למדו איתנו והוא גם בצעירותו למד באיזה חידר. והרגש היהודי לא מש ממנו - ביקשתי ממנו מקום ללון והוא סיפר שהוא עצמו מתארח אצל החתן שלו ואין לו אפשרות לעזור לי אבל ניחם אותי בסיפור ואמר כך:

"תשמע, אבא שלי שהיה עגלון, אמר לי, שאם יציעו לי סוס בעד סוסך, התייחס בחשדנות, מדוע הוא מעוניין להפטר מהסוס שלו? ואם ירצה להוסיף לך עוד כסף בנוסף לסוס - בשום אופן אל תסכים, כי הסוס שמציעים לך עומד למוט, שאם לא כן לא היו מוכנים להוסיף לך כסף. אבל לעומת זאת, אם תראה עגלון שלא מוכן למכור את סוסו בעבור שום הון שבעולם, סימן שהסוס שלו טוב מאין כמותו".

סיכם העגלון: "אני לא מבין הרבה בתורה, אבל אם אני רואה שאתה היית יכול לוותר על עבודה כזאת חשובה וכן על האכסניה שלך בעבור שמירת השבת, סימן מובהק הוא שהשבת אצלך היא אוצר יקר מאין כמותו". "הסיפור הזה", אמר הרב "חיזק אותי שאני בדרך הנכונה".

סיפור זה של הרב גלינסקי הוא יפה ומרתק אבל גם מעורר מחשבה: האם גם אנו בדורנו יכולים לעמוד בנסינות כה קשים? האם ניתן להגיע במשהו למדרגתם של בחורי נובהרדוק? הלא ברור כי עמל רב הושקע כדי לעמוד איתן במצבים שאדם מן היישוב היה מתפרק נפשית ורוחנית.

כיצד מגיעים לשליטה כה חזקה בנטיות הנפש

החזו"א המשיל את עבודת הסבא מנובהרדוק לאדם הכורך מוט ברזל על ידיים כתפילין. הכיצד?

הרב ענה: תפילה - עבודה איטית - פרטים קטנים - מעקב - התחייבות - רציפות - התעלמות מקשיים - בטחון ואמונה. והכל תוך כדי "האמנתי כי אדבר" - לדבר על זה עם עצמך וללמוד מכל דבר.

(מתוך ההקדמה לספר מגיד דבריו ליעקב)

שאלה שהגיעה אל שולחנם של גדולי הדור, היתה של אסטרונואט יהודי, שערב טיסתו לחלל ביקש לדעת איך עליו לנהוג בעודו מקיף את כדור הארץ. מהות השאלה הייתה, בהתחשב בעובדה שהחללית מקיפה בכל יום את כדור הארץ מספר פעמים, כך שהשמש לדידה זורחת ושוקעת כמה פעמים בכל יום

שיחה מרתקת על כוכבי הלכת וצבא השמים עם הרה"ג רבי מרדכי גנוט שליט"א

"יהי מארת ברקיע השמים" (בראשית א', י"ד)

בפרשת השבוע, פרשת בראשית, קוראים לנו את פקודתו של הבורא יתברך: "יהי מאורות ברקיע השמים" מני אז, קרוב לששת אלפים שנה, עומדים כוכבי הלכת וכל צבא השמים על מכונם, סובבים על צירם, ומהווים עולם שלם שהוא מסקרן ומרתק מחד, ועיקרי תורה ויסודות הלכה תלויים בו. צבא השמים פרוש מעל לראשנו, ואין לנו צרכים אלא להביט בו, להתעניין, להבחין ולהחכים.

על רקע דברי הפרשה, עלינו ובאנו אל הרה"ג רבי מרדכי גנוט שליט"א, מחבר לוח 'דבר בעתו' ומומחה במפת גרמי השמים ובמהלכם על פני הרקיע, לשמוע, להחכים ולנסות להבין.

מותי החילותם את עיסוקכם באסטרונומיה?

למעשה, כבר מילדות התעניינתי באסטרונומיה. אבי זצ"ל שהיה יהודי משכמו ומעלה, תלמיד חכם ובר אוריין, עודד אותי לעסוק במקרא ובמשנה, בגמרא ובמדרשים, וגם בחכמת הרקיע.

אני זוכר את עצמי כבר מגיל שמונה בערך, מתעניין בנעשה בכיפת השמים שמעל לראשי. כתושב בני ברק, רוב הידע שצברתי היה תיאורטי בלבד, כיוון שהראות בגוש דן אינה משופרת, והשמים אינם צלולים למראה עינינו. אולם בשנים מאוחרות יותר, כשעברתי ללמוד בישיבת הגאון מטשעבין בירושלים, נגלו לי לפתע השמים בכל יפי תארום, התבהרו לעיני כל הסוגיות שבהן עסקתי מתוך הספרים, והכוכבים האירו את פניהם אלי וניבטו בביטור, מסודרים וקבועים על מכונם ובמקומם המוכן להם מששת ימי בראשית.

כבר במהלך שנותי בישיבה, הייתי מוציא לאור לוחות מאולתרים של זמני היום ותאריכים מיוחדים, וגם כתבתי על כמה ממצאים אסטרונומיים מעניינים, כמו ליקויים וכדומה. אולם שנים אחדות לאחר נישואי, לאחר שברוך ה' זכיתי לסיים את הש"ס במסגרת כולל ש"ס, החלטתי להפוך את זה לפרוייקט חיים. כך נולד לוח 'דבר בעתו', הנותן מידע וכלים פשוטים למדי, שיוכל הקורא להבין, להשכיל ולהתמצא במפת גרמי השמים הפרושה ממעל לו.

מה הניע אתכם להוציא את הלוח לאור?

יש סיבות רבות, אציין אחת מהן: חז"ל אמרו על דברי התורה: "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים", ואפשר אולי לבאר, כי הימים מתחדשים ללא הרף, כל העת הם בסימן התחדשות. ואכן, לכל יום ייחודיות משלו, מאפיינים משלו, מאורעות הקשורים אליו דוקא ומנהיגים הנוהגים בו ספציפית. התבוננות בכל יום ובמשמעויותיו מעלה, כי כל יום בריה בפני עצמה הוא, ומהווה הזדמנות חדשה וייחודית. כשנחשפים למה שעומד מאחורי אותו יום - המאורעות ההיסטוריים, המקורות ההלכתיים המבט האסטרונומי ועוד, מבינים זאת היטב.

הזכרתם את ענין המזלות הקבועים ברקיע. מה ההתייחסות מביחינה יהודית לתחום האסטרונומיה?

בנוגע לאסטרונומיה בכללותה, יש דעות חלוקות בין הראשונים. שאלתי פעם את מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר זצוק"ל, האם להתמקצע בתחום הזה, והוא השיב לי שלא כדאי שאעסוק בזה: "תמים תהיה עם ה' אלוהיך" - אמר.

אך יש רמזים על פי מהלך גרמי השמים, לא דווקא בקשר למזלות, שאותם כתבו הקדמונים, ושאותם מביא אני מפעם לפעם בלוח. מקרה מעניין בקשר לזה זכור לי: היה זה, כשהשתתפתי לפני כעשרים שנה בפורום מקצועי, שבו נכח גם אסטרונום. אני ציטטתי מאחד מהקדמונים, שאם יהיה ליקוי חמה בראש חודש כסלו (שחל כמה ימים לאחר מכן), אזי "צער גדול יהיה במצרים". שמע זאת האסטרונום וצייין, כי לפי הממצאים שבידי, עומדת אכן להתרחש קטסטרופה באותו זמן, אולם לא במצרים, כי אם בירדן. שמעתי את הדברים וציניתי כי אין זו סתירה, וכי ייתכן שיתרחש אסון בתושבים המצריים על

אדמת ירדן, או לחילופין, באוכלוסייה ירדנית על אדמה מצרית. ראש חודש כסלו חל אז ביום שישי, ובאותו יום אכן הגיעה הידיעה, כי אוטובוס שבו שבעים חאגים - אנשי דת מוסלמים ממצרים, שהיו בדרכם מהעיר מכה - היה מעורב בתאונה קטלנית בירדן, וכל נוסעיו נספו.

השאלה המרתקת של האסטרונואט

אחד הנושאים המסקרנים בנוגע לכדור הארץ הוא קו התאריך. באיזו נקודה מתחלף התאריך, היכן ממוקם הקו שמעברו האחד כעת יום שלישי ומעברו האחר יום רביעי?

קו התאריך הבינלאומי נמתח בלב האוקיינוס השקט, 180 מעלות מזרחה, או מערבה, כרצונכם, לפרבר גריניץ' שבלונדון בירת אנגליה. הוא זכה לכבוד הגדול, שיעבור בו קו האורך אפס, בגלל מצפה כוכבים עתיק הממוקם בו... החלוקה היא שרירותית, וכשהקו חוצה איים מיושבים, הוא מוסט הצידה לבל יוצר בלבול, כשבאותו מקום יישבו ישרו שני ימים בו זמנית.

בנוגע לעמדת התורה הקדושה, ודאי שאין אלו פני הדברים, כי את האמת אי אפשר להסיט ואי אפשר להזיז ממקומה. למעשה, נחלקו גדולי עולם בשאלה זו, היכן עובר קו התאריך, מה שנוגע מאד לתושבי יפן. יש סיפורים, על כאלו שהחמירו על עצמם בזמן שהותם ביפן ובאזור. המפורסמים שבהם היו תלמידי ישיבת 'מיר', בעת שגלו לשנגחאי שבסין, בעת מלחמת העולם השנייה.

אולם שאלות מסוג דומה קיימות גם בווריאציות נוספות. שאלה שהגיעה אל שולחנם של גדולי הדור לפני שנים מספר, היתה של אסטרונואט יהודי, שערב טיסתו לחלל ביקש לדעת איך עליו לנהוג בעודו מקיף את כדור הארץ בינות לכוכבים. מהות השאלה הייתה, בהתחשב בעובדה שהחללית מקיפה בכל יום את כדור הארץ מספר פעמים, כך שהשמש לדידה זורחת ושוקעת כמה פעמים בכל יום, האם עליו לספור זריחות ושקיעות, כשבכל זריחה מתחיל יום חדש. לפי כיוון חשיבה זה, היה עליו אפוא להצטייד במצות ויין לארבע כוסות, כמו גם ארבעה מינים לחג הסוכות, שכן בתוך שבועות מספר יקף הוא את כל מעגל השנה היהודי... למעשה, ודאי שלא התקבלה דעה זו להלכה, והתשובה שקיבל הייתה אחת מהשתיים: שימנה את הימים כמו במקום שיצא ממנו, בדומה להולכי מדבריות שכך מונים על פי ההלכה, או יתחשב במקום שממנו מפעילים את החללית על פני כדור הארץ, שזה מהווה את החיבור שלה לארץ ולדרים עליה.

בעיה נוספת קיימת בקטבים - הדרומי והצפוני. שם, בגלל המיקום המיוחד על ציר הסיבוב של כדור הארץ, השנה מתחלקת לשניים: חציה יום וחציה לילה. הדעות חלוקות גם שם: יש דעה האומרת, כי בחצי היום שבו השמש

לאחר כמה ניסיונות נכנסה בתו אל החדר ואמרה: אני אראה לכם איך מעירים את אבא שלי, היא ניגשה אליו וקראה בקול: אבא! זמן קריאת שמע! עוד כמה דקות סוף זמן קריאת שמע!

עדותו של הרב סגל על לבו החזק של תלמידו

הרב ישראל ליוש שליט"א

יהי מאורת ברקיע השמים... והיו לאתות ולמועדים ולמים ושנים: והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ (א"ד טו)

שני תפקידים היו למאורות ברקיע השמים, האחד, לקביעת הזמנים, להבדיל בין היום והלילה, אותות למועדים, ימים ושנים. והשני, להאיר על הארץ. הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל מעיר את תשומת לבנו, שהתפקיד הראשון של קביעת הזמנים חשוב יותר מתפקיד ההארה על הארץ, שהרי התורה הקדימה אותו. ועוד, למדים זאת מדבר רש"י שכתב עה"פ 'והיו למאורות ברקיע השמים': 'עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם', משמע, שהוא תפקיד משני ביחס לתפקיד המרכזי - קביעת הזמנים והמועדים. ללמדנו - אמר רבי שמחה - כמה חשוב להקפיד על שמירת הזמנים והעיתים, לקיים כל מצוה בזמן המדויק, זמן תפילה וזמן קריאת שמע, כניסת שבת ויציאת שבת. וגם, לנצל את הזמן כראוי, לא לכלותו ולאבדו.

פעם נכנס הגאון רבי יהודה זאב סגל זצ"ל ראש ישיבת מנצ'סטר לחדר בפנימיה של הישיבה, הוא ראה בחור ישן, ולמרות שהיה זה כמה דקות לפני סוף זמן קריאת שמע, הוא החליט שלא להעיר את החבור.

בשעה אחת עשרה נכנס בחבור לישיבה, ראש הישיבה קרא לו ואמר לו: 'יש לך לב חזק'.

הבחור התיישב במקומו וניסה להבין מה רצה ראש הישיבה בדבריו, האם זו היתה מחמאה או שמא נזיפה? לאחר כמה רגעים החליט החבור כי תורה היא, ולימוד היא צריכה! הוא ניגש לראש הישיבה ושאל אותו למה התכוון בדברו?

ענה לו רבי יהודה זאב: 'כשהייתי בחדר שלך וראיתי אותך ישן שנת ישירים, חמש דקות לפני סוף זמן קריאת שמע, חשבתי שכאשר תתעורר ותראה כי עבר הזמן, בוודאי תתעלף! והנה אני רואה שהכל עבר בשלום, והגעת לבית המדרש כרגיל, אין זה אלא שיש לך לב חזק!'.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

<< המשך מעמוד 17 | הרה"ג רבי מרדכי גנוט שליט"א

ושקיעה. לשם המחשה זעירה לפלא הגדול המקיף אותנו, נציין כי היקף כדור הארץ הוא ארבעים אלף ק"מ, השמש נמצאת במרחק של מאה וחמישים מיליון ק"מ מכדור הארץ, וגדולה פי מיליון ושלוש מאות אלף מכדור הארץ, כשמסע קרני האור שלה עד אלינו נמשך כשמונה דקות תמימות. הביטו סביבכם, ראו את העולם המופלא, וההתפעלות העצומה לא תרפה מכם. יש מה שאני מכנה 'אסטרונומיה': אדם מצוי בזמן מתוח קצת, קשיים התקבצו ובאו לפתחו, מועקה אוזנת בו. אני ממליץ - צא אל המרפסת, שא עיניך השמימה, הבט בכוכבים והתבונן: ראה את העולם המופלא שמנהיג בורא העולם, את הסדר המדהים המתנהל כל העת, "כי אראה שמיך מעשי אצבעותיך..." ולמד מכך שהבעיות שמעסיקות אותך קטנות וזעירות הן. העתר בתפילה לבורא העולמים, השלך עליו יהבך, והוא כבר ישלח עזרך מקודש, וממרום יסעדך. מצוא ימצאו פתרון לבעיה, מזור למכה ורפואה למחלה.

(מתוך: מרוה לצמא תשרי תשע"ז שיחה עם הרב משה וינטוק)

נמוכה יותר - נוהגים לילה, על אף האור השורר בחוץ, וכשהשמש ברום הרקיע - הרי זה יום. שיטה אחרת גורסת, שגם בנוגע לקוטב, על כל אחד למנות את סדר הימים כמו המקום שממנו הוא הגיע. כך עשוי להיווצר מצב מעניין, שבו שני אנשים מתגוררים זה לצד זה משך שנים, כשאצל האחד שבת נכנסת בקביעות לפי קו האופק במקום שממנו הגיע, וזה שבע שעות יותר מאוחר מחברו... הגאון מוילנא כבר כתב, שעל יהודי להימנע מלהגיע לאזור הקוטב, מקו הרוחב 66 צפונה או דרומה, בגלל הבעיות ההלכתיות הכרוכות בזה.

מסע בן שמונה דקות

במבט אל הרקיע, ודאי במבט בוחן, אי אפשר לא להתפעל מהסדר השמימי המופלא, מהפלא העצום שבו אנו שרויים. בשער 'חשבון הנפש' בספר 'חובת הלבבות', כותב המחבר על כך, שבני אדם יוצאים מגדרם בהתפעלות בעת ליקוי חמה או תופעה אסטרונומית חריגה, ואינם מבחינים בפלאי הבריאה שהם חלק מסדר יומם, כמו זריחה

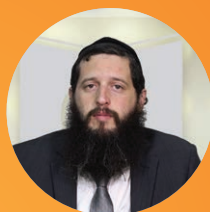
להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

פיצוץ עז החריד את ירושלים, ההדים נשמעו למרחוק עשן רב התפשט למרחקים, הן הבינו שהאסון אירע במסעדה בו הן היו אמורות לסעוד את ארוחת הצהריים...

הרב בנימין גולד

"ואדם אין לעבד את האדמה" (בראשית ב, ה)

שימצאו מקום ישיבה, ועל כן המלצרית יעצה להן באדיבות להסתובב ולטייל בחוץ למשך שעה קלה עד שהלחץ ירד.

עצת המלצרית נענתה בהבנה והתיירות החלו להסתובב בחנויות הסמוכות וכך לנצל את הזמן בשעה הקרובה, לאחר כמה דקות כאשר הן היו במרחק ניכר מהמסעדה, פיצוץ עז החריד את ירושלים, ההדים נשמעו למרחוק עשן רב התפשט למרחקים, הן הבינו שהאסון אירע במסעדה בו הן היו אמורות לסעוד את ארוחת הצהריים, במוחן ניקרה באותה עת המחשבה על הפצועים וההרוגים שנפגעו ובעיקר על אותה מלצרית שיעצה להן לטייל בחוצות ירושלים, והיא זו שבעצם הצילה אותן.

בבכי עז החלו שתיהן לרוץ לכיוון המסעדה על מנת לבדוק מה עלה בגורל המלצרית, אולם המקום היה כבר חסום ע"י כוחות הביטחון, רגש פנימי אמר להן שכנראה המלצרית שוכבת פצועה באחד מבתי הרפואה ויש לאתרה בהקדם, תוך זמן קצר הן הגיעו לבית הרפואה הדסה ומיד זיהו אותה נאנקת מכאבים, שטף דמעות אחז בשלושתן, כמובן הן דימינו עצמן שהן היו צריכות לשכב באותו מקום ואולי אף במצב גרוע יותר, הקשר ביניהן הפך לרגשי והדוק, ובזמן שהותן כארץ ביקרו אותה התיירות יום על מנת לעודדה.

יום לפני נסיעתן חזרה לארה"ב חשו התיירות כי שתיהן חייבות לה את חייהן על הנס שאירע להן, וכדי להכיר לה טובה הן השאירו לה את כתובתן, והודיעו לה שאם היא תבקר בארה"ב הן תשמחנה מאוד לארח אותה בביתן. מצבה של המלצרית הלך והחמיר והיא נזקקה לעבור ניתוח דחוף בארה"ב, התחושה שיש מקום שניתן להחלים בו הקל מעליה את הלחץ, ובקשתה להתארח אצלן בזמן שהייה בחו"ל נתנה לה תחושת הקלה.

עם נחיתתה בארה"ב, ליוו אותה שתי התיירות לבית הרפואה והבטיחו לה כי הן תשהינה יומיים במחיצתה, ביום הניתוח לקחו השתיים חופשה מעבודתן והחל משעות הבוקר המוקדמות הן היו צמודות אליה וסייעו לה בתרגום מאנגלית וכמובן עודדו אותה ובכך הקלו מאוד על שהייתה, באותה שעה ארע פיצוץ עז והיסטורי בארה"ב באותו יום שני מגדלי התאומים בני מאה הקומות קרסו תוך מחצית השעה בפיגוע טרור ע"י שני מטוסי נוסעים מוטסים ע"י טייסים מתאבדים, שתי התיירות היו אמורות להימצא באותה שעה ממש במשרד במסגרת עבודתן והנה התברר לתדהמתן שהקב"ה הצילן פעם שניה ממלכות מוות, והסיבה ברורה הכרת הטוב שהן גמלו למלצרית היא שהשפיעה עליהן שפע רחמים להנצל מאותו אסון שעליו גמלו חסד!!

ואומר רש"י - ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים וכשבא אדם ומודה שהם צורך העולם התפלל עליהם וירדו גשמים.

כתוב כאן בדברי רש"י יסוד עצום בהנהגת הבורא בעולם, שהשפע מושפע לעולם ולאדם, רק כשהוא מודה בטובתו על השפע כשהוא מבין בצורך ובקיום של השפע, אז הקב"ה משפיע לו מטובו. הכרת הטוב היא הסיבה להשפעת השפע בעולם, וכפיתיה היא סיבה לעצירת השפע בעולם.

מקורות רבים יש ליסוד מוסד זה בהנהגת הבורא יתברך לברואיו, ורק נביא דבר מעניין שמביא ר' יונתן אייבשיץ (אהבת יונתן פרשת וירא): ישנה הלכה, שיש להוהר בזלזול בפת, וזה דוקא כזית פת, אבל כבר אמרו חז"ל: המזלזל בפרורי פת סימן לעניות" ומבאר ר' יונתן אייבשיץ, שכיון שיש להוקיר את טובו וחסדו של הקב"ה, לכן מי שמזלזל בפרורים של פת, אף שמצד הדין אין בזה איסור, אבל הנהגה זו מראה על זלזול וכפיות טובה בטובה שהקב"ה נתן לאדם, ולכן היא גורמת להפסקת הטובה והיא סימן לעניות.

בספר אור דניאל מביא בשם הרב גרשון קליבנסקי שסיפר: עברתי ניתוח בבית רפואה ובחשדי ה' הכל עבר בשלום ויצאתי מאיזמל המנתחים בריא ושלם, הרגשתי חובה עמוקה להודות להקב"ה על הניסים והחסדים הגדולים שעשה עימדי, אבל ידעתי שגם השטן ינסה להפעיל את כוחו כדי להשכיח ממני את רגשות הוודיה הללו, מה עשיתי, פשוט מאוד, ביקשתי מהאחות שתתן לי את התווית והצמדתי אותה לשקית הטלית תפילין שלי, וכך מדי בוקר בבוקרו כאשר אני קם ממיטתי ומתכוון להתפלל שחרית, זוכרני את חסדי ה', והנני אומר לעצמי, הנה רק תמול שלשום היית צמוד לתווית של בית הרפואה ולא היה באפשרותך להתפלל כאדם רגיל וגם לא בבית הכנסת במקום מגוריך, ועכשיו עשה איתך הקב"ה חסד וחזרת לימי השיגרה, קום תן לו תודה.

מִן הַגֵּאוֹן רַבִּי יַחְזַקְאֵל אַבְרַמְסְקִי זְצוּק"ל, בעת שכיהן כראב"ד לונדון, עלה פעם לפני התפילה לבימה בבית הכנסת, ורצה לחזקם במעלת התפילה וכך אמר להם: אני אגיד לכם מה אתם חושבים כשאתם באים לבית הכנסת, ומה דוד המלך עליו השלום חשב כשבא לבית הכנסת?! אתם חושבים שכעת בבואכם לבית הכנסת אתם עושים טובה גדולה לרבונו של עולם... ואילו דוד המלך כשבא לבית הכנסת אמר "ואני ברוב חסדך אבא ביתך" מה שאני זוכה לבא לבית הכנסת זה ברוב חסדך! והמשיך הרב אברמסקי ואמר: הנה אני בא עכשיו מבית החולים, ביקרתי שם כמה אנשים, מאות של חולים שוכבים בכל המחלקות מתייסרים וכואבים, כמה כל אחד מהם היה מסכים לתת כדי שיוכל להשתחרר ממיטתו אליה הוא כבול באינפוזיה ומוניטור, לקום ולהתלבש ולבא לבית הכנסת אפילו בשביל להתפלל תפילה אחת!...! ואני ברוב חסדך! כשאדם ידע להכיר טובה לרבונו של עולם כמידה זו תבא לו השפעה של שפע וברכה.

מעשה מרטיט של הכרת הטוב שהביאה בעקבותיה שפע רחמים משמים מובא בספר אור דניאל (מטות תקא): שתי תיירות הגיעו מארה"ב לביקור בישראל בחופשת הקיץ, כדרכם של תיירים, ירושלים מהווה מרכז לביקור במקומות הקדושים ובאתריה הקסומים.

במהלך ביקורן חפצה נפשן להשביע רעבונו במסעדה כשרה למהדרין והן הגיעו למסעדת סבארו, עם כניסתן למסעדה הן הבינו שיקח להן זמן רב עד

ביום שני הקרוב, בשקט ובדממה בלא הרבה רעש וצלצולים מאות נבחני תכנית קניין ש"ס ייבחנו במבחן אחד על 2250! דפי גמרא

אשריהם תלמידי חכמים...

הרה"ח רבי אהרון כהן שליט"א

בשבוע הבא זה יקרה. ביום שני, בשקט ובדממה בלא הרבה רעש וצלצולים יבואו ויתאספו בארבע מוקדים ברחבי ארץ ישראל מאות נבחני תכנית קניין ש"ס למבחן בת כמה שעות על הלימוד מתחילת מחזור ה'דף היומי' הנוכחי עד מסכת מנחות דף נא: ובמילים פשוטות יותר הם ייבחנו במבחן אחד על 2250! דפי גמרא. אשריהם תלמידי חכמים...

שאלת השאלות שנשמעת מפי כולם; איך הם עושים את זה? לצערנו ולשמחתנו השבוע אפילו לא ניסינו לראיין אחד מהנבחנים מהסיבה הפשוטה והמובנת. מי יעז להפריע למישהו העומד שבוע לפני מבחן בכתב על 2250 דף?!

אך פטור בלא כלום, אי אפשר. על כן השבוע תפסנו לשיחה את ר' י. ה. מירושלים. לא. הוא עדיין לא נמנה על הנבחנים המאושרים, אך בהחלט הוא כבר באמצע הדרך לשם, כבר כמה שנים שהא זוכה להבחין כל חודש על 30 דף, כשבנוסף זוכה הוא כל ארבעה חודשים להיבחן שוב ובפעם אחת על כל 120 דף! כך שבדואר הדברים יהיו לתועלת הקוראים, גם לאלו שכבר בדרך וגם לאלו שלעת עתה עדיין לא יצאו לדרך. איך עושים את זה?

איך הכל התחיל? מאז ומתמיד קינן בלבי חלום - לדעת את הש"ס, איני יודע מה הביא לחלום הזה, האם היתה זאת דרשה נלהבת מאיזה מלמד בחיידר, או שמא עיקרון שהחזיר איזה מגיד שיעור בישיבה קטנה, אך זאת ידעתי, אני רוצה לדעת (לא רק לסיים, לדעת!) את הש"ס כולו. אך למעשה, חלומות לחוד ומעשים לחוד...

הגעתי לגיל שלושים, וכשראיתי שאין בידי מכל הש"ס רק כמה מסכתות בודדות, הפנמתי, כי אם לא אזיז את עצמי איכשהו ברצינות, לא ירחק הזמן ועל קברי יוכלו לכתוב באותיות גדולות 'פה נטמן בעל החלומות', החלטתי אז, שאני את הבחינות החודשיות של 'דרשו' אני עובר כל חודש ויהי מה, יתהפך כל העולם פעמיים ואני את המבחן יעבור.

די קל היה להחליט, אך ליישם לא כל כך. הוא מפליט בחיך. בפרט בחודשים הראשונים עד שהתרגלתי לשינוי הרציני שעשיתי. מלימוד בניחותא כל דף כמה ימים ומחזרות איטיות וממושכות, עברתי לקצב עקבי של לפחות דף ביום כשברוב הפעמים למען ההבנה הנצרכת אני לומד זאת אפילו פעמיים ושלש, כשלצד זה אני מוכרח גם ללמוד שוב את הדף מאתמול כחזרה וכך כמובן גם הקדשת זמן לחזרה מהירה על כל שלשים הדף לפני הבחינה החודשית. שלא להזכיר את המניעות שצצו אז מדי חודש בחדשו אחת אחרי השנייה... אבל היום כשאני מסתובב לאחור ואני רואה מה שהספקתי בשנתיים וחצי האלו, כשבעוד חודשיים שלשה אגיע בעזרה ש"ת לדף האלף שעליו אני נבחן, אני יכול להגיד בפה מלא שהכל היה שוה.

איך אתה עושה את זה? המבחן של 30 דף הנערך פעם בחודש, הוא באמת לא משהו רציני, הוא מצטנע. בהמשיכו, כל לומד דף היומי שנבחן פעם אחד על החומר החודשי, כמובן אחר השקעה מינימלית נוספת לחזרה וסיכום הלימוד, לא יותר כל מהר על זה, את הסיפוק והאושר שיש אחר השתתפות במבחן המסכם החודשי, ההרגשה של שלושים דף המונחים בקופסא זה משהו שלא ניתן לתאר. צריך פשוט לנסות פעם אחת. אך העניין המורכב יותר הוא המבחן המסכם של ארבע החודשים המגיעים ל-120 דף; וכאן הוא מנדב לנו מפרי ניסיונו;

בתחילה, תכננתי להקצות שבוע שבו אשנן שוב בחזרה מהירה את כל ה-120 הדף עד לקו הסיום. כשחשבתי היה, שבשלב הזה, אחרי שלמדתי כל דף כבר חמש שש פעמים, לוקח לי כל דף כעשר עד שתיים עשרה דקות, ובעיקרון סכום השעות שיש לי להקדיש לזה בשבוע אחד אמור להספיק לחזרת כל החומר.

אך בתכל'ס, הדברים לא היו בדיוק כך, ביום הראשון הייתי לומד עשרים דף, ביום השני עשיתי אתנחתא קצרה ורק הספקתי עשר דפים, וכמעשהו בשני כך מעשהו בשלישי, עד שכל השבוע התמסס לו ובקושי עברתי על מחצית או שני שלישי מהחומר. בסייעתא דשמיא, ובהשגחה פרטית התוודעתי למושג 'לנצל את המלא'.

ואז נפל לי האסימון, בשבוע הבא, אני רוצה לעבור את המבחן על 120 דף, מאמצע מסכת עבודה זרה, עבור במסכת הוריות, ועוד כשמונים דף ממסכת זבחים, הפעם הולכים לעשות את זה באופן מסודר ומתוכנן, ב'לנצל את המלא' עם שיעור ועם מעקב; לא עוד שבוע שלם ל-120 דף, אלא כל יום מיועד ל-24 דף, 12 דף בשעתיים וחצי בבוקר לפני העבודה ו-12 דף בשעתיים וחצי בערב, בכל שעה ורבע אני צריך לעבור על שש דפים, ובכל עשר - שתיים עשרה דקות בערך אני צריך לדפדף לדף הבא.

כך, ביום ראשון בבוקר, התיישבתי עם הגמרא, וכמובן שיעור, והשעון התחיל לתקתק, ועמו גם הדפים, ביום ראשון בערב לא האמנתי בעצמי עד כמה שזה עבד, זה עבד, ועוד איך עבד, **הספקתי ביום אחד, בקצת יותר מארבע שעות, לשנן 24 דפי גמרא!!!**

וכמעשהו בראשון, כך מעשהו בשני ובשלישי, וברביעי ובחמישי, עד שבלי שיש הגעתי לקו הסיום, ואז בלב רגוע ובמוח מיושב ניגשתי למבחן המסכם. כשהוא מפטיר בהתרגשות; **את האושר ואת הסיפוק שמרגישים, אי אפשר להעביר ולתאר על הדף בכלל, זה משהו עצום, ששוה כל מאמץ,** ובפרט שזה לא כל כך קשה, אם רק מתכננים נכון, ונצמדים לתכנון ככל האפשר, אפשר לעמוד בכך בקלות.

מה אתה עונה לאלו הטוענים שהם לא יכולים לעשות את זה? אני מבין אותם. הוא מתחייך. גם אני, אם מישהו היה מגיע אלי לפני שלש שנים ואומר לי שבעוד שלש שנים אלמד אלף דף ואבחן עליהם, הייתי מסתכל עליו כמי שנפל מהירח על הצד הלא נכון, אבל למעשה זה קרה, ובמשפט קצר: **"אל תאמר שאינך יכול, הרבה אנשים עושים את זה!"**

מבחינתך, אנו מעיזים לברר, הגעת ליעד שלך? לא. נענינו בתשובה החלטית ופסקנית. פעם לא הייתי חולם על זה, אך כעת אחר שאני זוכה כבר כמה שנים להיבחן כל חודש על החומר וכן כל ארבע חודשים על 120 דף, אני כבר מצפה ומייחל לתחילת המחזור ה'דף היומי' הבא, בה אצטרף כל כוחי ומוחי לתכנית 'קניין ש"ס' ולזכות אכן ללמוד, ובעיקר העיקרים לדעת את כל הש"ס!

מה תרצה להעביר לקוראים? יש הרבה נקודות חשובות שאפשר להגיד, אבל העיקר הוא 'תפסיקו לעשות טובות'. אל תלמדו עבור אף אחד, לא עבור בני המשפחה ולא עבור אף בן אנוש, רק תשבו לעצמכם ותחליטו ללמוד עבור עצמכם, עבור הסיפוק האישי שלך, ותבחרו לעצמם את הפרויקט והתכנית המתאימה לכם, ואז בסייעתא דשמיא וודאי כבר תמצאו את הדרך להגיע לפסגה. לא נותר לי אלא לאחל לכולם, שכל אחד ימצא את הפרויקט האישי שלו בתורה. ובעזרת השם יתברך נעשה ונצליח. אמן.

שליחת תגובות לכותב הטור, כתבו ל: a0533185209@gmail.com

כיצד נהג החפץ חיים בקריאת 'שנים מקרא' ומה היה מנהגו של החזו"א בזה?

האם כופין על מצות 'שנים מקרא ואחד תרגום'? שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י בזמננו, האם הוא חיוב מדינאי? והאם צריך לקרוא פירוש רש"י בשפתו כמו התרגום

חיים באגרותיו (אגרות ומאמרים אגרת יח) 'שלא יאמר האדם המעביר פרשיותיו שנים מקרא ואחד תרגום, שבזה יוצא ידי חובה, כי בזמן הגמרא היה התרגום לימוד גדול ונכבד שעל ידו הבינו ההמון את התורה, מה שאין כן אצלנו, אין יוצאים ידי חובה בתרגום, לפי שאין המוני בני ישראל מבינים אותו, וצריך לביאור נכבד שיפרש היטב את התורה, וביאור רש"י הוא כזה, והוא אצלנו מדינאי במקום התרגום.'

והוסיף עוד החפץ חיים (ליקוטי אמרים פ"ה), שמה שנהגו לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, משום שעל ידי זה יתבונן במקרא ויתן את ליבו להבין הדברים, ואז נחשב לו כלימוד מקרא, שהרי אם אינו מבין לא נחשב לו כלימוד כלל.

ומכל מקום כתב הגר"ח קניבסקי (דרך שיחה ח"א עמוד ב) שגם אם אינו מבין התרגום כל כך [ואי אפשר לו בקריאת התרגום וגם פירוש רש"י], עדיף לקרוא את התרגום מאשר פירוש רש"י ומשום שתקנת חכמים היא שיגיד התרגום.

חידוש דין נוסף מצאנו בענין זה, שהלומד שנים מקרא ותרגום, וגם פירוש רש"י, כתב הגר"ח קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ז ס"ק ב אות ג) שאם לומד את פירוש רש"י בנוסף לתרגום, שאינו צריך להוציא בשפתו את הפירוש רש"י כמו שצריך לעשות בתרגום, אלא די שיעיין בדבריו מבלי להוציא בשפתו. ורק באופן שלומד פירוש רש"י מבלי קריאת התרגום [כמו שכתב השו"ע שיוצא בזה] צריך שיוציא הפירוש רש"י בשפתו כמו קריאת התרגום. ובדבר מנהגו למעשה של מרן החפץ חיים, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סימן לג) ששמע בעדות נאמנה שהחפץ חיים היה קורא, שנים מקרא ואחד תרגום ופירוש רש"י, ולאחר מכן למד אף את פירוש הרמב"ן.

כיצד נהג החזו"א לקיים 'וישלים פרשיותיו עם הציבור' בקריאת שנים מקרא?

בסדר קריאת שנים מקרא, כתב השו"ע (סימן רפה סעיף ג) שמיום ראשון והלאה נחשב שקורא עם הציבור [וראה במשנ"ב ס"ק ז' שכתב שם שמיום הראשון הוא לאו דווקא], וזה לקיים דברי הגמרא בברכות (שם) שלעולם 'שלים אדם פרשיותיו עם הציבור'.

ובהנהגה למעשה כתב המשנ"ב (שם ס"ק ח) שכתבו כמה אחרונים שמצוה מן המובחר לקרותה בערב שבת, ועיין בשערי תשובה על זה. עוד הוסיף להביא מספר מטה יהודה שכתב, שאם הוא קורא מתחילת השבוע והלאה, הוא גם כן מצוה מן המובחר, וכמו שכתב בבית יוסף שכן מוכח מדברי הרמב"ם, והביא ממעשה רב שכתב שהנהגת הגר"א היתה לקרוא כל השבוע לאחר התפילה מקצת מן הפרשה שנים מקרא ואחד

האם כופין על מצות 'שנים מקרא ואחד תרגום'?

'חייב אדם לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו שבוע, שנים מקרא ואחד תרגום', כך הוא לשון השו"ע בהלכות שבת (סימן רפה סעיף א), וכן הוא ברמב"ם (פ"ג מהלכות תפילה הכ"ה) לשון 'חייב'. והוא מדברי הגמרא בברכות (ת, א) ושם הלשון 'לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור', ושינו הרמב"ם והשו"ע הלשון ל'חייב אדם', שלא יאמר אדם שזו הנהגה טובה וכפשוטו לשון הגמרא 'לעולם ישלים אדם', אלא זה חיוב גמור כל מצות חכמים (שו"ת שבט הלוי ח"ח סימן מו).

ובגדר חיוב זה האם חיובו ככל מצות עשה דרבנן, שיש הסוברים שכופין על האדם לקיימן [תשובת הרשב"א ח"ד סימן רסד, ועוד הרבה פוסקים], כתב בשו"ת שבט הלוי (שם) שספק בידו אם כופין על זה, כיון שחיוב של שנים מקרא אינה מצוה בפני עצמה, אלא ענף ממצות תלמוד תורה, ובמצות תלמוד תורה יש לדון אם נחשבת למצוה שמתן שכרה בצדה כמתבאר בדברי הגמרא (שם), וכן מצות שנים מקרא כבר אמרו חז"ל שזוכה לאריכות ימים, וא"כ יתכן שיש לה גדר של מצות עשה שמתן שכרה בצידה שאין כופין עליה [עיין יו"ד סימן רמה סעיף ד ברמ"א שכופין את האב לשכור מלמד ללמד את בנו תורה, ובמה שדן בדבריו הנחלת צבי שם], ומכל מקום הוא חיוב גדול בפני עצמו.

כיצד נהג החפץ חיים בקריאת 'שנים מקרא' ומה היה מנהגו של החזו"א בזה?

כתב המשנ"ב (סימן רפה ס"ק ו) בסדר קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום', שלא יקרא התרגום תחילה ואח"כ המקרא, אלא יקרא לכתחילה המקרא פעמיים ואחר כך תרגום.

אכן, לקרוא פעם אחת מקרא ולאחריו תרגום ולאחריו שוב מקרא, הביא בשער הציון (שם ס"ק י) שדעת הדברי חמודות על הרא"ש, שבדיעבד יוצא אף בקורא את התרגום באמצע בין השנים מקרא. ובאמת שכך היה מנהגו של החזו"א (חוט שני ח"ד פפ"ז ס"ק ב אות ב) לקרוא באופן זה, ובטעם הדבר ביאר הגר"ח קרליץ (חוט שני שם), שכיון שהתרגום מועיל להבנת המקרא, ולכך ראוי שלכל הפחות הפעם השניה של המקרא תהיה אחר הבנת התרגום [ומה שנזכר 'שנים מקרא ואחד תרגום' שמשמע שקורא פעמיים המקרא קודם התרגום היינו דווקא אם זוכר את פירושו של המקרא]. וכן כתב המקור חיים (בקיצור הלכות ס"א) שמן המובחר לעשות כן.

ולמעשה מנהגו של מרן החפץ חיים, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סימן לג) ששמע מעדות נאמנה, שהחפץ חיים היה נוהג לקרוא כל פסוק פעמים ולאחר מכן את התרגום [ופירוש רש"י והרמב"ן].

ואם קרא את התרגום לפני שקרא אפילו פעם אחת את המקרא, הסתפק בקצות השולחן (סימן עב בדי השולחן ס"ק א) אם יצא בדיעבד ידי חובה. והגר"ח קניבסקי (דרך שיחה ח"א עמוד ב) כתב שכדאי לחזור ולקרוא את התרגום.

שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י בזמננו, האם הוא חיוב מדינאי? והאם צריך לקרוא פירוש רש"י בשפתו כמו התרגום?

כתב השו"ע (סימן רפה סעיף ב) שאם לומד הפרשה עם פירוש רש"י זה נחשב כמו קריאת התרגום ודי בזה, אבל ירא שמים יקרא גם תרגום וגם פירוש רש"י.

ובטעם הדבר שיש לקרוא גם תרגום וגם פירוש רש"י, כתב המשנ"ב (שם ס"ק ו) כי התרגום יש לו מעלה שניתן בסניי וגם הוא מפרש כל מילה ומילה, ופרוש רש"י יש לו מעלה, שהוא מפרש את הענין על פי מדרשי חז"ל יותר מהתרגום, וסיים המשנ"ב 'ובאמת כן ראוי לנהוג לכל אדם, שילמוד בכל שבוע הסדרה עם פירוש רש"י מלבד התרגום, כי יש כמה פרשיות בתורה ובפרט בחלק ויקרא שאי אפשר להבינם כלל על ידי תרגום לבד'. לשון חריפה יותר שלימוד פירוש רש"י הוא בזמננו חיוב מדינאי, כתב החפץ

האם אמירה לגוי נחשבת גרמא

הטלת מום בבכור ע"י גוי • והאם גוי קטן חמור יותר מגוי גדול

מוסכת מנחות דף נו :

אמירה לנכרי במלאכת שבת אסורה מדרבנן, וכן בשאר איסורי תורה כמו זריעת כלאים ובשביעית ובאופנים מסוימים התירו חכמים כגון לצורך חולה שאין בו סכנה או במלאכה שנאסרה מדרבנן ואז הדבר נחשב שבות דשבות, באופנים מסוימים הקלו לצורך מצוה, והטעם להקל כיון שמן התורה אין איסור באמירה לגוי, ונאסר מתקנת חכמים לכן במקום חולי או לצורך מצוה יש מקומות שהקילו.

עתה נעסוק באמירה לגוי גדול או לגוי קטן שאין בו דעת, האם יש צד להחמיר בגוי קטן יותר מאשר בגוי גדול.

האם אמירה לגוי נחשבת גרמא

מקור הספק תלוי בגמרא במנחות דף נו: האוסרת לעשות מום לבהמה הקדושה בקדושת בכור אפילו על ידי גרמא, ודרשו חכמים מהפסוק כל מום לא יהיה בו, שלא יגרם שיהיה בו מום כגון לתת בצק או תאנה באוזן הבכור כדי שהכלב יטלנו ויפצע את אוזן הבכור.

לפי זה דנו האחרונים האם האומר לגוי לעשות מום בבכור אסור מן התורה שנמצא שגורם לעשות מום בבכור, או שאינו אסור רק מדרבנן כדין איסור אמירה לגוי בשאר דיני התורה, ויש שכתבו שאם אמר לגוי גדול אינו אסור מן התורה, כיון שהגוי יש לו דעת ומחליט על דעת עצמו אם לעשות מה שאמר לו, לכן אין להחשיב את האמירה כגורם מום, אך אם אמר לגוי קטן שאין לו דעת, לעשות מום, בזה יתכן שנחשב גורם למום בבכור ואסור מן התורה.

דברי הרא"ש באמירה לגוי בבכור

הרא"ש בב"מ (פ"ז ס"ו) כתב בשם הראב"ד דמה שמבואר בבכורות שאסור לומר לגוי להטיל מום בבכור, אין מזה ראייה שנוהג איסור דרבנן של אמירה לגוי בשאר איסורים {חוץ ממלאכת שבת}, שיתכן שמשום חומרא דקדשים החמירו יותר.

ודעת המהר"ם שיק (יו"ד ס"י ק"ד) שאמירה לגוי נחשבת גרמא ויתכן שאסורה מן התורה בהטלת מום בבכור, ורק בשאר איסורים מותר מן התורה כיון שבהם גם גרמא מותר מן התורה, וכתב שזה כוונת הראב"ד שמשום חומרא דקדשים אסור לומר לגוי, הכוונה שבהטלת מום התורה אסרה ע"י גרמא לכן גם לומר לגוי אסור.

אכן הגאון רבי עקיבא איגר בתשובה (ח"א ס"ו ס"ד) כתב דמדברי הרא"ש בשם הראב"ד מבואר שהאיסור לומר לגוי הוא רק מדרבנן גם בבכור, מזה שדן מצד איסור אמירה לגוי מדרבנן, וכ"כ החידושי הרי"ם (יו"ד ס"י י"ח) והמהרש"ם (ח"ג ס"ו ש"ד), וכן דעת החתם סופר בתשובה (ס"ו ש"ו).

דעת המנ"ח דאמירה לגוי קטן חמורה יותר

המנחת חינוך (מצוה רפ"ז) הוכיח מדברי הרא"ש שאמירה לגוי אינה בכלל גרמא, ואסורה רק מדרבנן, וכתב הטעם לפי שהגוי הוא בן דעת ועושה על דעת עצמו לכן אינו מובטח שיהיה מום כשהיהודי אומר לו, אך כתב שאם אומר לחרש שוטה וקטן שאין להם דעת בזה נחשב שהטיל מום בגרמא ועבר על איסור תורה.

וביאר מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א בספרו שאלת משה אמירה לעכו"ם {ועודנו בכתובים} המקור לחלק בין גדול לקטן שמצינו בב"ק דף נט: שאם שלח אש ע"י חרש שוטה וקטן חייב דיני שמים על הנזקים כדין גרמא בניזקין, ואם שלח ע"י פקח השליח חייב, וכתבו התוס' (דף נו') שבפקח המשלח פטור גם בדיני שמים, הרי מבואר שכששולח ביד פקח אינו נחשב גרמא, וכששולח ע"י קטן שאין לו דעת נחשב גרמא, והנה בגמרא שבת (דף קלט) מבואר שרב משרשיא נתן לילד גוי לזרוע כלאים באופן שמותר בחו"ל והחמיר לעשות ע"י גוי קטן ולא גדול, הרי שקטן עדיף כי בגדול יכול להחליף בישראל ע"ש.

החת"ס (בסי' ש"ח) דן להטיל מום ע"י גוי קטן כמו בגמ' בשבת, והאבני נזר ס"י תי"ט השיג עליו, שלגבי בכור יש להחמיר יותר בקטן שנחשב גרמא ואסור מן התורה {וכסברת המנחת חינוך}.

וביאר מו"ר שליט"א בדעת החתם סופר שסובר שע"י אדם אפילו קטן אינו נחשב גרמא, ורק ע"י בעל חי שאין לו בחירה כמו נותן תאנה על אוזן הבכור שהכלב בודאי יאכלנו בזה נחשב גרמא, ואינו דומה לנזיקין שמתחייב בדיני שמים ע"י קטן, כיון ששם התורה החמירה גם ע"י ממונו המזיק. העולה מן האמור:

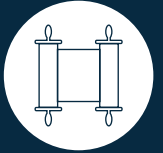
- א. בשבת והרבה איסורי תורה לא נתחדש לאסור גרמא מן התורה רק מדרבנן.
- ב. בהטלת מום בבכור לדעת רבנן נאסר גם גרמא.
- ג. אמירה לגוי בשבת ושאר איסורים מדרבנן.
- ד. אמירה לגוי בבכור אם הוא גדול המהר"ם שיק דן לאסור מה"ת, והרבה אחרונים סוברים שאסור רק מדרבנן.
- ה. אמירה לגוי קטן בבכור לדעת המנחת חינוך והאבני נזר אסורה מן התורה, ולדעת החת"ס אסורה רק מדרבנן.
- ו. לגבי זריעת כלאים מצינו שהעדיפו לומר לגוי קטן מאשר לגוי גדול, אכן זה רק בחו"ל, ולא באופנים האסורים בארץ ישראל.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 15389791445

לאחר שהציבור סיים לקרוא בתורה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

תרגום, ומסיים בערב שבת. ובספר אורחות רבנו (ח"א עמוד קכג, וכן בזכור לדוד [פרנקיל] ח"ב עמוד שכא) הביא שכן נהג החזו"א לומר בכל יום מקצת מהפרשה, אלא שהיה משאיר פרשה אחת [דהיינו משביעין] לקוראה בשבת לאחר התפילה בבוקר, ונהג כן, כיון שדעתו שבאופן זה נחשב 'משלים' פרשיותיו עם הציבור, והיינו

האם מותר לרחוץ את הידים במים חמים בשבת? האם מותר להשתמש בתכשירי היגיינה העשויים מחומר האסור באכילה? והאם מותר להשתמש בשבת ב'בקבוק חם'?

רחיצה והיגיינה בשבת

- חכמינו ז"ל אסרו לרחוץ בשבת את רוב הגוף במים שהתחממו בערב שבת - בין באמבטיה ובבריכה, ובין במקלחת - מחשש שמא ישלו בעשיית מלאכה לחימום המים.
- מים שחוממו בשבת - אסרו חכמינו ז"ל לרחוץ בהם בשבת אפילו אבר אחד. ונחלקו הפוסקים בנוגע למים שחוממו בהיתר, בנוגע למים שחוממו רק מעט ונעשו פושרים, ובנוגע למים שלא נעשתה בהם כל פעולה לחממם בשבת, אלא התחממו בשבת מאליהם, על ידי שהניחום בערב שבת על גבי האש, וכיוצא בזה - אם דינם כמים שהתחממו בערב שבת, או כמים שחוממו בשבת.
- מן הדין, מותר לרחוץ בשבת במים קרים, בין בבריכה ובאמבטיה, ובין במקלחת. ומנהג בני אשכנז עוד מימות הראשונים, שלא לרחוץ את כל הגוף במים קרים.
- 'טבילת עזרא' - לדעת רוב הפוסקים מותרת בשבת, ובפרט כאשר נטמא בשבת; ויש שהחמירו בדבר, ומנהג רוב ישראל להקל. ולדעת המשנה ברורה, יש להמנע מטבילה ל'תוספת קדושה' בלבד.
- אסור להשתמש בשבת בסבון מוצק, משום איסור 'מוליד', דהיינו שהסבון נימוח ונוצר נוזל חדש, ויצירת דבר חדש דומה לעשיית מלאכה; ומשום איסור 'ממרח', שהוא תולדת מלאכת 'הממחק'.
• חכמינו ז"ל גזרו שלא 'להזיע' בשבת מהבל העולה ממים חמים; ובלשונו - 'סאונה'. לדעת השולחן ערוך, איסור זה הוא רק כשנכנס למרחץ על מנת להזיע; ולדעת הרמ"א - אף כשאינו מתכוון לכך.
- ניגוב השיער במגבת בשבת, באופן שהמים נבלעים בה: יש מתירים לנגב בנחת; יש מתירים להניח את המגבת בנחת על גבי השיער; יש מתירים לנגב כרגיל; ויש אומרים שאין לנגב את השיער כלל.
- אסור להסתרק במסרק בשבת, כיון שהסירוק גורם בוודאות לתלישת שערות. ואף סידור השיער במסרק ללא סירוק - אסור, כיון שאף בפעולה זו נתלשות שערות.
- תכשירי היגיינה וקוסמטיקה העשויים מחומר האסור באכילה - נחלקו הפוסקים אם מותר להשתמש בהם; ואם ניתן להשתמש בתכשירים אחרים - בוודאי ראוי להעדיף את השימוש בהם.

מהלכות רפואה בשבת

- חכמינו ז"ל גזרו שלא יעשה אדם בשבת מעשה לצורך רפואה, מחשש שמא ישל בעת הכנת הרפואה בשחיקת צמחי מרפא, ויעבור על מלאכת 'טוחן'.
- פיקוח נפש דוחה את השבת, שנאמר: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֵי יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱלֹהִים יְחִי בְּיָהֶם", ודרשו חכמינו ז"ל: "וחי בהם - ולא שימות בהם".
- חולה שאינו נתון בסכנה, אך 'נפל למשכב', או שמדובר במחלה של כל הגוף - מותר לומר לגוי לעשות מלאכה לצורך ריפוי; וכן מותר לעשות מעשי רפואה שאין בהם מלאכה, לצורך ריפוי.
- בזמננו, שאין הדרך לסוך את הגוף בשמן, אסור למשוך פצעים בשמן בשבת, כיון שניכר שעושה כן לשם רפואה; אולם, מותר לסוך בשמן עור שאין בו פצעים.
- מותר להשתמש בשבת ב'בקבוק חם', כשהוא סגור. וכן מותר להשתמש בשמיכה חשמלית, אך אם יש 'קֶסֶת' לשינוי מידת החום - צריך לעשות 'היכר', לכלל יכשל בשימוש בו.

